

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

№ 184 (7109)

Abidələr ölkəsindən danışaq...

6

8 oktyabr 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Prezident İlham Əliyev Rusiyada səfərdədir

Prezident İlham Əliyev MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak etmək üçün oktyabrın 7-də Rusiya Federasiyasına səfərə gəlib. Moskva şəhərinin Vnukovo-

2 Beynəlxalq Hava Limanında Azərbaycan Prezidentini Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Ədalətsiz ABS-dan ədalət gözləmək?

İtirdiyimiz xüsusiyyətlər: qonşuluq

9

"Zorakılığın qarşısını almaq üçün ictimai qınaq da olmalıdır"

11

Məktəbə valideynlə birlikdə...

9

İlqar Məmmədov Natiq Cəfərli üçün yaxşı nümunə olmadı

11

Bu payız nələr dəbdə olacaq?

12

Azərbaycan Böyük Qayıdış dövründə

İlham Əliyev: "İşğaldan, müharibələrdən əziyyət çəkmiş ölkələr bu sürətlə və bu keyfiyyətlə bərpa işlərini bu günə qədər aparmamışlar"

Azərbaycanın güclü və müasir ordusu 44 günlük Vətən müharibəsində düşmə-nə gücsüz olduğunu və özgə torpağında hökmranlığının bir gün sona yetəcəyini göstərmiş oldu. Təbii ki, ermənilər Azərbaycan ordusunun güc-ünü dəfələrlə görmüşdülər və nə vaxsa onların məğlub olmaları qaçılmaz idi.

Ermənistan-Azərbaycan munaqişəsinin sülh yolu ilə həlli istiqamətində dövlət başçımız yorulmadan səylər göstərmiş, danışıqlar aparmış, regionda davamlı sülh, təhlükəsizlik və əməkdaşlıq mühitinin bərqərar olması, munaqişəsinin ədalətli həlli istiqamətində ardıcıl addımlar atmışdı. Munaqişənin həlli üçün hüquqi və siyasi addımlar beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 822, 853, 874 və 884 sayılı qətnamələri,

ətə başladıqdan sonra kompleksdə Prezident İlham Əliyev tərəfindən imzalanan "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı" çərçivəsində Cəbrayıl şəhərinə qayıdacaq 300-ə yaxın sakinin işlə təmin edilməsi nəzərdə tutulur. Alkoqolsuz içkilərin istehsalı kompleksinin istismara verilməsi üçün ilkin mərhələdə 35 milyon manat həcmində investisiyanın qoyuluşu nəzərdə tutulur.

"BİZİM GÜCÜMÜZ - SİYASİ ÇƏKİMİZ, İQTİSADI QÜDRƏTİMİZ, HƏRBİ GÜCÜMÜZ İLDƏN-İLƏ ANCAQ ARTAQAQ"

Azərbaycan iqtisadi gücü, inkişafı böyük quruculuq işlərimizi sürətləndirir. "Biz bu torpaqlarda əbədi yaşayacağıq. Xalqımız, dövlətimiz müzəffər xalq və dövlət kimi əbədi yaşayacaq", - deyən

Avropada Təhlükəsizlik və Əməkdaşlıq Təşkilatı (ATƏT) və digər beynəlxalq təşkilatların müvafiq sənəd və qərarlarına əsaslanırdı. BMT Təhlükəsizlik Şurası düşmənçilik aktlarının dərhal dayandırılmasını, işğalçı qoşunların Azərbaycan Respublikasının bütün işğal edilmiş ərazilərindən dərhal, tam və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb etdi. Qətnamələrin heç biri Ermənistan tərəfindən yerinə yetirilmədi.

İşğal dövründə bütün erməni təcavüzkarları 30 ilə yaxın zamanda bütün əraziləri dağıtdığını etmişdir. Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin "Demir yumruq" eməliyyatı nəticə-

sində torpaqlarımız azad olundu və bu gün Zəfər çalmış Azərbaycan Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun yenidən qurulması, insanların geri qayıtması mərhələsini yaşayır.

300-Ə YAXIN SAKİN İŞLƏ TƏMİN EDİLƏCƏK

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin işğaldan azad olunan ərazilərimizə səfərləri və görülən işlərlə tanışlıq, yeni müəssisələrin açılışında iştirakı, eləcə də, təməllərin qoyulması sürətli quruculuq işlərinin təzahürüdür. "Azad edilmiş torpaqlarda aparılan işlər öz miqyasına görə xüsusi xarakter

daşıyır. Heç bir başqa yerdə işğaldan, müharibələrdən əziyyət çəkmiş ölkələr bu sürətlə və bu keyfiyyətlə bərpa işlərini bu günə qədər aparmamışlar. Çünki bu işlər genişmiqyaslı və çox dəqiq planlar əsasında görülür. Hər bir şəhərin Baş planları təsdiq edilib. Hər bir kəndin bütün lazımı infrastrukturunu nəzərdə tutulur". Bu sözləri Prezident İlham Əliyev oktyabrın 4-də Cəbrayıl sakinləri ilə görüşdə söyləyib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva oktyabrın 3-də Cəbrayıl rayonunun Horovlu kəndində fərdi evlərin və sosial obyektlərin tikintisi ilə tanış olublar. Layihələndirilən ümumi ərazi 248 hektardır və perspektivdə bu kənddə 3470 nəfərin (867 ailə) yaşaması nəzərdə tutulub. Birinci mərhələdə Horovluya 1395 nəfərin köçürülməsi üçün tikilən 334 fərdi evin hörgü işləri tamamlanıb, hazırda xarici və daxili bəzək işləri görülür. İnşa olunan evlər iki, üç, dörd və beş otaqdan ibarətdir. Həmçinin burada məktəb binası, uşaq bağçası və digər iaşə obyektlərinin tikintisi davam etdirilir. Kəndin dayanıqlı su təchizatını təmin etmək məqsədilə burada əvvəllər mövcud olmuş kəhrizlərin bərpası üçün layihə də həyata keçirilib.

Cəbrayıl şəhərində "Azərsun

MMC-nin alkoqolsuz içki məhsulları istehsalı kompleksinin təməlinin dövlət başçısı tərəfindən qoyulması yeni iş yerlərinin açılması deməkdir. Qazlı və qazsız su, soyuq çay, soyuq qəhvə, limonadlar, təbii meyvə şirəli içkilərin istehsal ediləcəyi müəssisənin illik istehsal gücü 250 milyon PET şüşə, 350 milyon alüminium tənəkə qutu təşkil edəcək. Ölkəmizdən valyuta axınının qarşısının alınmasına töhfə verəcək alkoqolsuz içkilərin istehsalı kompleksi müasirlik və dayanıqlılıq prinsiplərinə uyğun avadanlıqlarla təmin ediləcək. Müəssisədə alternativ enerji mənbələrindən istifadə olunacaq.

Tam istehsal gücü ilə fəaliyyə-

Prezident bildirib ki, Azərbaycanın həm Cənubi Qafqazda möhkəmlənməsi, həm daha böyük coğrafiyada önəmli ölkəyə çevrilməsi prosesi bundan sonra da uğurla gedəcək: "Mən buna şübhə etmirəm, əminəm, bizim siyasətimiz bunu dikte edir, bizim potensialımız bunu göstərir. Bizim gücümüz - siyasi çəkimiz, iqtisadi qüdrətimiz, hərbi gücümüz ildən-ilə ancaq artacaq. Bu yaxınlarda mən bu barədə danışmışam, nə qədər böyük səylər göstərilib ki, bizim döyüş qabiliyyətimiz daha da artsın.

Ardı Səh. 3

yem fabrikələrindən ibarət olacaq. Birinci mərhələdə 30 hektar ərazidə hər biri 1600 kvadratmetr olmaqla 24 damazlıq yumurta istehsalı sahəsi tikiləcək. Burada illik 24 milyon ədəd damazlıq yumurta istehsal ediləcək. Bununla yanaşı, 2 hektar ərazidə saatda 40 ton istehsal gücünə malik yem fabriki və inzibati bina inşa olunacaq. Həmçinin 2 hektar ərazidə yerləşən soyuducu anbar və illik 24 milyon ədəd yumurta tutumuna malik inkubasiya fabriki fəaliyyət göstərəcək. Bütün istehsal zamanı müasir avadanlıqlardan istifadə olunacaq. Müəssisədə istehsal olunan məhsulun keyfiyyətinin daim nəzarətdə saxlanması məqsədilə ən müasir avadanlıqlarla təchiz edilmiş laboratoriya da fəaliyyət göstərəcək. Layihə üzrə 150 daimi iş yerinin yaradılması nəzərdə tutulub.

"Bu gün biz azad edilmiş torpaqlarda yaşayırıq", - deyən Prezident bildirib ki, bu gün bütün azad edilmiş torpaqlarda, o cümlədən Xankəndidə və Xocalıda Azərbaycan Bayrağı dalğalanır: "Azərbaycan vətəndaşları artıq Şuşada, Laçında, Füzulidə, Xankəndidə, Xocalıda, Cəbrayılda - bu şəhərlərdə və bir neçə kənddə

Azərbaycan Böyük Qayıdış dövründə

Əvvəli-Səh-2

Baxmayaraq ki, İkinci Qarabağ müharibəsi dövründə biz bütün dünyaya hərbi cəhətdən nəyə qadir olduğumuzu nümayiş etdirdik. Bilin və Azərbaycan xalqı bilir, o vaxtdan bu günə qədər bizim hərbi qüdrətimiz daha da artıb. Əgər kimsə bizim qabağımızda durmaq fikrinə gələrsə, yenə də peşman olacaqdır".

REGIONAL ENERJİ MÜSTƏQİLLİYİNƏ TÖHFƏ

Prezident İlham Əliyevin regionun yaşıl enerji zonasına çevrilməsi barədə qəti mövqeyinin nəticəsi kimi ölkə enerjisistemi tarixində ilk dəfə Qarabağ və Şərqi Zəngəzur regionları istismarda olan su elektrik stansiyaları hesa-

bına ilin bütün fəsilərində xalis sıfır karbon emissiyalı bölgəyə çevrilib və elektrik enerjisi tələbatı tam həcmdə yaşıl enerji hesabına təmin edilir. Ümumilikdə isə bu günədək Qarabağda və Şərqi Zəngəzurda istismara verilən 270 meqavat gücündə 32 Su Elektrik Stansiyasında hava şəraitindən asılı olan digər bərpaulunan enerji mənbələrindən fərqli olaraq, 24 saat fasiləsiz yaşıl enerji istehsal edilir.

Yaşıl enerji zonası konsepsiyasına uyğun olaraq tikilən "Sarıqışlaq" SES-də eyni vaxtda derivasiya borularının montajından, bünövrə işlərindən tutmuş maşın zalının tikilməsinə, açıq paylayıcının qurulmasına qədər bütün işlər tam normativ qaydalara uyğun həyata keçirilib. Flora və

faunanın qorunması üçün xüsusi qurğular quraşdırılmaqla yaradılan baş suqəbuledicidən çıxan suyun 35 faizi çay məcrasında saxlanılmaqla derivasiya boruları çəkilib və burudan çıxan suyun itkisiz şəkildə çaya təkrar buraxılması təmin edilib.

"Sarıqışlaq" SES-də tikilən maşın zalında çayda su azalarkən özünü avtomatik dayandıra bilən 2 ekoturbin quraşdırılıb ki, bu turbinlər Oxçuçayın ekoloji axımından iki dəfə artıq suyun çayda saxlanılmasını təmin edir. Su elektrik stansiyasında 110 kV-luq açıq paylayıcı qurğu tikilib. Bu qurğu nəinki "Sarıqışlaq" SES-də, eyni zamanda "Şayıflı" SES-də istehsal olunan yaşıl enerjinin sistemə ötürülməsi funksiyasını icra edir. Burada həm yarımstansiya, həm də bütövlükdə su elektrik stansiyası rəqəmsal avadanlıqlarla təchiz edilərək avtomatik idarəetmə sistemi ilə təmin olunub.

Prezident İlham Əliyevin Zəngilana səfəri zamanı "Sarıqışlaq" Su Elektrik Stansiyasını işə salıb. "Sarıqışlaq"

SES-in də daxil olduğu 4 SES-dən ibarət 42 meqavattlıq Zəngilan silsiləsi işğaldan azad edilən ərazilərdə yaradılan ən böyük silsilədir.

Yerli mütəxəssislər tərəfindən layihələndirilməklə, tam yeni tikilmiş 42 MVt gücündə kaskad tipli bu 4 stansiya qoyuluş gücünün 70 faizdən çox hissəsi ilə çalışır. Burada istehsal olunan enerjinin bir hissəsi daxili tələbatə sərf edilir, artıq qalan enerji isə ölkə enerjisisteminə yönləndirilir. Bu da regional enerji müstəqilliyini artırır və ətraf mühitin qorunmasına töhfə verir.

"100-Ə YAXIN KƏNDİN BƏRPASI DAVAM EDİR VƏ BİZ BÖYÜK QAYIDIŞ PROQRAMINI UĞURLA İCRA EDİRİK"

Cəbrayıl rayonunda "Hicaz quşçuluq" müəssisəsinin damazlıq yumurta istehsalı fabrikinin təməlini qoyan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə müəssisə haqqında məlumat verildikən bildirilib ki, müəssisə 3 sahədən - damazlıq yumurta, inkubator və

yaşayır. 100-ə yaxın kəndin bərpası davam edir və biz Böyük Qayıdış Proqramını uğurla icra edirik".

Keçmiş məcburi köçkünlərin öz torpaqlarına qayıtması ilə bağlı keçirilmiş sorğuya görə, əksəriyyət insanların həmin torpaqları görmədiklərinə baxmayaraq, bu torpaqlara geri qayıtmaq arzusundadırlar. "Çalışmışıq ki, yeni mənzillər, yeni evlər tikək və təqribən 300 minə yaxın, bəlkə də çox keçmiş köçkün 2020-ci ilə qədər normal şəraitlə təmin edilmişdir. Ancaq ondan da çox insan ağır vəziyyətdə yaşamışdır. Ona görə bu gözəl binalarda yaşamaq sizin haqqınızdır, siz buna layiqsiniz. Əminəm ki, bu torpaqlarda yaşamış və oradan köçmüş, eyni zamanda, bu torpaqları heç vaxt görməmiş sizin uşaqlarınız, nəvələriniz burada rahat və xoşbəxt yaşayacaq, öz dövləti ilə, xalqı ilə həmişə fəxr edəcəkdir. Bir daha sizi təbrik edərəm", - deyərək dövlət başçımız bildiri.

Zümrüd BAYRAMOVA

Ədalətsiz ABŞ-dan ədalət gözləmək?

Müasir dövrümüzdə dünya çapında ikili standart rəsmən inkar edilir, amma sükutla qəbul edilir, bəzi hallarda görmədən gəlinir, özünü irqi, dini və digər xoşagəlməz hallar şəklində də göstərir. Qərbi dünyasında bəzi ölkələrə bu cür yanaşma, ayrı-seçkilik "norma" sayılır.

İnsan hüquqları və demokratiyadan, demokratik dəyərlərdən bəhs edən qurumların ikili standartları daha çox özünü dünyaya "demokratiya keşikçisi" kimi təqdim edən Qərbin, xüsusilə də Avropanın müvafiq təşkilatlarının mövqeyində özünü göstərir. Avropada son zamanlar mitinglərin dağıdılması, jurnalistlərin həbsi, insan haqlarının pozulmasına dair konkret hadisə və faktlar ortada olduğu halda, sözügedən qurumlar - təşkilatlar susqunluq nümayiş etdirirlər. Özlərini "sarı jiletlər" adlandıran mitinqçilər Fransa, Portuqaliya, İspaniya, Belçika və başqa ölkələrdə etiraz aksiyaları keçirir, hökumət qarşısında haqlı tələblər qoyurlar. Əvəzində aksiyalarda minlərlə mitinq iştirakçısı polis zorakılığına məruz qalır, həbs olunur.

Azərbaycana qarşı ikili standartlar siyasəti xalqımız tərəfindən onu yürüdənlərə qarşı bir qınaq, bir ləkə kimi daim diqqətə çatdırılıb. Amma qarşı tərəf bundan bir o qədər də rahatsız olmadığını bürzə verməyə çalışıb. Bunu Prezident İlham Əliyev bütün görüşlərində, beynəlxalq tədbirlərdə vurğulayıb və haqlı olaraq tənqid edib. Dövlətimizin başçısı bunun Azərbaycanı qarşı çox çirkin kampaniya olduğunu bildirib. Çox maraqlıdır ki, belə yanaşmalar Azərbaycanda keçiriləcək beynəlxalq tədbirlər ərəfəsində daha intensiv xarakter alıb. Bu gün də belədir, qarşıdan COP29 beynəlxalq tədbiri gəlir, ölkəmizə qarşı Qərbin ikili standartları rəy vasitəsilə rəqiblərinə təsir göstərmək vasitəsi və öz hərəkətlərinə haqq qazandırmaq üsulu kimi istifadə edilir. Amma ABŞ və onun Fransa kimi müttəfiqlərinin hiylələri həç də həmişə keçərli olmur.

ABŞ-nin ikili standartlar siyasəti adətən özünün oxşar hərəkətlərinə haqq qazandırmaq üçün prinsiplərin, konvensiyaların və öhdəliklərin pozulmasında, "ümumbəşəri dəyərlərin tapdalanması"nda, "insan hüquqlarının pozulması"nda, "beynəlxalq hüquq normalarından geri çəkilmək"də xoşa gəlməyənlerin ittiham edilməsi formasındadır. Bu gün ABŞ-nin siyasi dairələrində oturmuş bir qrup ermənipərəst iddiası guya "Azərbaycanın Qarabağda etnik təmizləmə aparması" ilə bağlıdır. ABŞ böyük dövlətdir, güclüdür, dünyanın superdövlətidir, ona qarşıllıq verəcək ölkələr demək olar ki yoxdur, istədiyi ölkəni vurur, dağıdar, məhv edər, şumlayar, insanla-

rını kimsəsiz adalara qova bilər, amma Amma həqiqətin, ədalətin, doğrunun yanında olmaz. Deməli güclü olmaq doğru olmaq anlamına gəlmir. Vaxtilə Koreyanı, Vyetnamı, İraqı, Liviyani, Əfqanıstanı məhv edən, başına müsibətlər gətirən, dünyada ilk dəfə olaraq insanlığa qarşı nüvə silahından istifadə edən ABŞ-ın arbitr olmaq iddiası yanlışdır. Çünki Vaşinqton buna haqq etmir. Vaxtilə yerli hindulara qarşı heyvani münasibət göstərən, onları dərisinin rənginə, dilinə, dininə görə əzən, öldürən, öz yurdundan sürgün edən ABŞ-ın insan haqlarından danışması gülüncdür. Bu günümüzdəki ABŞ XVIII-XIX-cu əsrlərdəki barbar, istilacı dövlətdən heç bir cəhəti ilə fərqlənir. Sadəcə, sorma dəyişib. Diqqət edin, yaxın dostu, din qardaşı olan ermənilər azərbaycanlılara məxsus torpaqları ələ keçirir, insanları öldürür, əsir aparır, mülklərini talayır, amma Vaşinqton susur, öz ənənəsinə sadiq qalaraq işğala haqq qazandırır. Lap əvvəllər olduğu kimi Kimsə deyər ki, bu günə qədər ABŞ-ın rəsmi dairələri Ermənistanın işğalçı siyasətini dəstəkləyən bəyanat verməyiblər. Belə, belə bir sənədlə bizim də yolumuz kəşiməyib. Amma, amerikalılar sözdə yox, əməldə Ermənistanın yanında olublar, ona hərtərəfli dəstək olublar, hüquqiyardimlar göstəriblər.

ABŞ əslində ikili "əxlaq" üzrə liderdir. Öz ərazilərində qanunun icazə verdiyi çərçivələrdən kənara çıxan etiraz aksiyalarını amansızlıqla yatırır. Lakin xaricdə bu cür aksiyalardan söhbət gedəndə, bu aksiyalar növbəti Qərpbərəst rəngli inqilaba çevrilə biləndə Qərb və ABŞ belə aksiyaları dəstəkləyirlər. Əslində qərblilər hər dəfə təkrar etdikləri səhvləri ilə dünyanın gözündə iki paralıq olurlar. Dünyanın böyük əksəriyyəti, hətta avropalılar amerikalıların iyrenc, barbar, dağıdıcı, yırtıcı siyasətindən tənqə gəliblər.

ABŞ Ermənistanın işğalçı siyasətindən dolayı 30 il ərzində ona qarşı bir dəfə də olsun "quru" sanksiya tətbiq etməyib. Ermənistan beynəlxalq hüququn bütün norma və prinsiplərini pozsa da, torpaqlarımızın təxminən 20 faizini işğal etsə də, etnik təmizləmə siyasəti aparsa da, Xocalı soyqırımını törətsə də, bütün şəhər-kəndləri-

mizi viran qoysa da ABŞ-ın səsi çıxmıyır. Üstəlik, ATƏT-in qondarma "Minsk qrupu" vasitəsilə Azərbaycana güzəştə getməsi üçün bir neçə onillik ərzində təzyiç göstərib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Cəbrayıl şəhərində sakinlərlə görüşündə dediyi fikirlər Qərb dairələrinin iç üzünü bir daha açıb, onları ifşa edib. Dövlətimizin başçısı qeyd edib ki, biz beynəlxalq platformalarda öz haqqımızı müdafiə edəndə, ədalətin tərəfimizdə olduğunu söyləyəndə Vaşinqton da, Brüssel də, Paris də, dünyanın digər qeyri-tərəqqipərvər ölkələri də ucalan səsimizi boğmağa çalışırdılar. Bizə deyirdilər ki, sözləriniz çox kəskinir və bu ritorika sülhü yaxınlaşdırmır, sülhü uzaqlaşdırır. Ermənistanla dil tapmalısınız, barışmalısınız, müharibəni uduzmusunuz, bununla barışın. Bu işğal əbədi etmək üçün Fransa və onun kimi Qərb dövlətləri əllərindən gələni edirdilər. Qərb dövlətləri, ilk növbədə, bizi məğlubiyətlə barışdırmaq üçün bütün çirkin əməllərdən istifadə edirdilər ki, tək biz torpaqları işğaldan azad etməyək.

Qeyd edək ki, ölkəmizə qarşı olan düşmənçilik siyasəti bu gün də dayanmır. Amerika Konqresinin 60 ermənipərəst konqresmeni Azərbaycana növbəti sanksiyalar tətbiq etmək üçün Amerika hökumətinə müraciət edib. Bu çirkin müraciət Azərbaycan xalqının iradəsinə təsir edə bilməz. Müraciətin müəl-

lifi də, ünvanı da bəllidir və birdir. Bütün bu cızma-qaraların müəllifi, sifarişçisi Amerikanın Dövlət katibidir və bu müraciət Dövlət Departamentində də yazılıb.

Əslində ABŞ bu addımı ilə yeni heç nə demir, müstəqilliyimizin ilk illərində, Ermənistan ordusunun Azərbaycana hücumu zamanı hansı mövqedə idisə, bu gün də həmin yerdədir. Amerika 1992-ci ildə bizə qarşı sanksiya tətbiq edəndə dünya çaşqın vəziyyətə düşdü, "niyə" sualı Vaşinqtonda, Ağ Evin divarlarında əks-səda verəndə onlar susmağa üstünlük verdilər. O vaxt ki, torpaqlarımız əldən gedirdi, əvəzində sanksiyalar tətbiq edildi, onda ABŞ-ın nə qədər barbar ölkə olduğu üzə çıxdı. Düzdür 2001-ci ildə sanksiyalar qismən aradan qaldırıldı. Amma niyə? Çünki ABŞ-ın "quyruğu qapı arasında qalmışdı". Heç bir ölkə ona öz hava məkanından istifadə etməyə icazə vermədi. ABŞ-ın Əfqanıstanda işğalçılıq fəaliyyəti, işğalçılıq müharibəsi başlamışdı və bizə ehtiyacları var idi. Nə qədər ki, onlar Əfqanıstanda qalmışdılar, hər il bu sanksiya Amerika Prezidenti tərəfindən qaldırılırdı. Belə çıxır ki, Əfqanıstanda müharibə, yaxud Vaşinqtonun bizə ehtiyacı bizə tətbiq olunan sanksiyaları sıfırlamışdı. Təbii ki, buna amerika marağı da demək olar. Amerikalılar Əfqanıstandan qaçdılar, həm də bütün dünyanın gözü qarşısında rəzil olaraq, yenə bizə möhtac qalaraq. Ordunun son əsgəri

Amerika torpaqlarına ayaq basar-basmaz "erməni sanksiyaları" yenidən qüvvəyə mindi

Bu gün Azərbaycan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa edib, regionda uzunmüddətli sülh və sabitlik üçün əsas yarandı. Ötən il dekabrın 9-da BMT-nin İklim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəf Dövlətlərinin 29-cu görüşünə (COP29) Azərbaycanın ev sahibliyi etməsi barədə qərara razılıq verməsi onu göstərir ki, dünya dövlətlərinin böyük dəstəyini qazanmışıq. Bu gün bir sıra dairələr COP29-a ev sahibliyi edəcəyindən istifadə edərək Azərbaycana hansısa məsələni qəbul etdirmək fikrinə düşüblər. ABŞ Senatının və Nümayəndələr Palatasının bir qrup üzvünün

2024-cü il oktyabrın 3-də bu ölkənin dövlət katibi Entoni Blinkenə göndərdiyi müraciət də bu qəbiləndir.

Milli Məclisin bir qrup üzvünün Azərbaycan xarici işlər nazirinə ünvanladığı müraciətdə də bu barədə fikirlər yer alıb. Parlament üzvləri Azərbaycana qarşı irqi ayrı-seçkililiyi ehtiva edən, böhtanla dolu, dialoq ruhuna zidd olan, müharibə cinayətkarlarının azadlığa buraxılmasına və Ermənistanın hərbişərtləndirilməsinə çağırış edən bu müraciətin qəbul edilməz, beynəlxalq hüquqa zidd olduğunu və ABŞ-nin ikitərəfli münasibətlərin rəvan şəkildə davam etdirilməsində maraqlı olmadığını göstərir.

İnsan haqlarından dem vuraraq ABŞ öncə BMT-nin işğalcılara qarşı xüsusi məruzəçisini niyə uzun illər Quantanamoya buraxmadığından danışsın. Minsk qrupunun həmsədri olan ABŞ öz məsuliyətini dərk etməyərək Fransa ilə birlikdə Azərbaycan torpaqlarının işğal altında qalmasına çalışmasına nə ad vermək olar. Bütün dünyanın, o cümlədən Fransa və ABŞ-nin gözü qarşısında vaxtilə işğal edilmiş ərazilərdə Azərbaycan xalqının mədəni irsi, məscidləri, tarixi abidələri dağıdan, təhqir edən, bütöv şəhərlər və kəndlər yer üzündən silən Ermənistanı niyə bir kəlmə də demədikləri, indi aydın olur. Ədalətsizdən ədalət gözləmək, barbardan insanlıq gözləməyin bir adı var, o da sadələhvlükdür.

V.VƏLİYEV

Ermanın baş nazirinin Fransaya səfərindən sonra heç nəyin dəyişmədiyinin hər kəs şahidi oldu. Hər kəs şahidi oldu ki, erməni baş nazir Nikol Paşinyanın Parisə "səyahətinin" nəticələri haqqında danışmağa bircə dənə də olsa fakt, arqument yoxdur. Bir halda ki, həmin "səyahət" zamanı yeni heç nə müzakirə olunmayıb, Ermənistan və Fransa liderləri arasında əvvəllər müzakirə olunan başqa heç nəyə toxunulmayıb, deməli, ermənilərin hansısa xırda ümidləri belə Parisdə dəfn edilib. Məhz Parisdə dəfn edilən erməni ümidləri Ermənistan cəmiyyəti üçün də ağırlıq olub.

Fransa lideri Azərbaycanın qələbəsini özünün şəxsi fiaskosu hesab etməkdə haqlı idi

Əlbəttə, erməni cəmiyyəti nəyə isə ümid etməkdən öncə nəzərə almalı idi ki, 44 günlük müharibə dönməndə belə məsələyə qarışan Fransa heç nə ilə Ermənistanı kömək edə bilmədi. Haylar nəzərə almalı idilər ki, sözügedən müharibədə Ermənistanı kömək etmək, Azərbaycana təzyiqlər göstərmək üçün rəsmi Parisin bütün ciddi cəhdlərinə rəsmi Bakı məhəl belə qoymadı və mükəmməl bir qələbəyə, Zəfərə imza atdı, erməni baş nazir Nikol Paşinyanı da kapitulyasiya sənədinə imza atmağa məcbur etdi. Əslində, həmin o təslimçilik sənədinə təkə Vovayeviçin deyil, həm də məntiqli nöqtəyi nəzərdən Makronun da imza atmış olduğunun ermənilər fərqi olmalı idilər və eger bunun fərqi olsaydılar, indi ümidləri bir daha Parisdə dəfn olunmazdı.

Xatırladaq ki, 44 günlük müharibənin məntiqli nəticəsi olaraq, kapitulyasiya sənədinin imzalanması zamanı Emmanuel Makron da özünü məğlub olmuş hesab edirdi və yeganə haqlı olduğu məqam da bu idi. Çünki Ermənistanın mövqeyini dəstəkləməklə, Azərbaycanın ermənilər tərəfindən işğal altında saxlanılan torpaqlarının qaytarılmasına, işğaldan azad olunmasına qarşı

Makron da mübarizə aparırdı və bu mübarizədə məğlub oldu. Ermənistanın silahlı birləşmələrinin qeyd-şərtsiz Azərbaycan ərazilərini tərk etmələrini özündə ehtiva edən dörd BMT qətnaməsinə qarşı çıxan Fransa lideri haqqın, ədalətin qələbəsi, bizim Zəfərimiz qarşısında məğlub duruma düşdü. Öz suverenliyini və ərazi bütövlüyünü tamamilə bərpa edən Azərbaycan qarşısında Makron aciz durumda qaldı. Bu baxımdan da cəsarətlə deyə bilərik ki, Fransa lideri Azərbaycanın qələbəsini özünün şəxsi fiaskosu hesab etməkdə haqlı idi.

İki məğlubun Parisdə görüşündən nə isə gözləməyə dəyməz

Diqqətə çatdıraq ki, Azərbaycanın hərbi-siyasi qələbəsinə qarşı durmağa çalışan iki əsas personaj, daha doğrusu "iki məğlub" Parisdə görüşüb. Özünü işgüzar səfərə gedən kimi göstərən erməni baş nazir Nikol Paşinyan böyük bacılarına, fransızlara, ələlxüsus da Makrona böyük ümidlər bəsləyərək Yelisey sarayına üz tutub. Amma qətiyyəni nəzərə almayıb ki, özü kimi bir məğlubun görüşünə gedib və ona ümid etmək həmin ümidləri dəfn etmək deməkdir. Qətiyyəni nəzərə almayıb ki, ən qızcın dövr-

də, 44 günlük müharibə dönməndə belə əlindən heç nə gəlməyən və məğlubiyətini, fiaskosunu etiraf edən biri onun "yarasına mələhəm" ola bilməzdi. Yaxud Nikol dərk edə bilməyib ki, Fransa lideri bu qədər müddət ərzində hansısa bir məsələyə cüzi də olsa təsir edə bilməyibsə, bundan sonra ona ümid bağlamaq axmaqlıqdır. Bir sözlə, erməni ümidlərini Makron kimi birinə bağlamaq, ehlə həmin ümidləri itirməklə eyni şeydir.

Onu da nəzərə almaq lazım idi ki, Fransa prezidentinin öz durumu da xoşagəlməli deyil. Vovayeviç bilməli idi ki, Makron hələ öz hayındadır və hələ də vəziyyətdən çıxmaq üçün çabalayır. Hər halda Fransanın apardığı müstəmləkəçilik siyasəti ilə bağlı ittihamlar, eləcə də ölkə daxilindəki gərginlik qarşısında aciz qalan Emmanuel Makronun öz həmvətənləri arasında dəstək səviyyəsinin kəskin şəkildə aşağı düşməsinə də gərəkdir Nikol nəzərə alardı. Nəzərə alardı ki, Fransa liderinin öz həmvətənləri arasında dəstək səviyyəsi onun dövlət başçısı olduğu 7 ildə ən aşağı səviyyəyə düşüb. Ən azından respondentlərin 75 faizinin məhz Makronun fəaliyyətindən narazı olduqlarını düşünməli idi erməni baş nazir və bilməli idi

ki, Fransa prezidentinə dəstək ancaq Ermənistanı əvvəlki kimi qala bilər. Bir sözlə, Makronun öz kartını yandırması fonunda Nikolun nəyə ümidi ola bilərdi axı? Zərb məsələdə deyildiyi kimi, "yanığın nəyi var ki, yonuşa nə versin"? Yəni Makronun özünün olmayan reputasiyası sifırı yaxınlaşmaqdadırsa, özünə umac ova bilmərsə, deməli, Paşinyan üçün də əriştə kəsə bilməz və bu atalar sözü də tamamilə yerinə düşür. Bir sözlə iki məğlubun Parisdə görüşündən nə isə gözləməyə dəyməz.

Fransaya, onun məğlub liderinə ümid etməyin boş və mənasız olduğunu öncədən dərk etmək lazım idi ki, erməni ümidləri Parisdə dəfn edilməsin...

Bütün dünya ictimaiyyəti müşahidə etdi ki, Azərbaycan öz suverenliyini və ərazi bütövlüyünü tam bərpa etdikdən sonra Fransa, şəxsən Makron özü və hakimiyyət komandası bütün imkanları ilə Ermənistanı dəstək vermək üçün böyük cəhdlər göstərdi. Müşahidə edildi ki, Fransa məhz 30 ilə qədər Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxlayan bir ölkənin tərəfini saxladı. Yəni, rəsmi Paris işğalçının tərəfində oldu. Hər kəs gördü ki, Makron hakimiyyəti Azərbaycan ərazilərinin düz 20 faizini işğal altında saxlayanları dəstəklədi. Makron Fransası işğalçıya təkə siyasi deyil, həm də maliyyə və hərbi dəstəyini daha da gücləndirməkdən çəkinmədi. Amma bütün dünya onun da şahidi oldu ki, bu qədər dəstəyin fonunda Fransa heç nə əldə edə, heç nəyə nail ola bilmədi. Deməli, Fransaya ümid etmək boş və mənasız imiş.

Fransa səfəri zamanı Nikol Paşinyanın nə vəziyyətdə olduğu da diqqətdən yayın bilməzdi. Vovayeviçin son ümidlə öz bacılarının üstünə getdiyi dərhal hiss olunurdu. Xüsusən də onun Makron qarşısında dayanması müəllim qarşısında dərslərini bilməyən bir şagirdin duruşuna bənzəyirdi. Açıq-aşkar görünürdü ki, Azərbaycanla danışıqlar barədə Nikol öz ağasına hesabat verir və hansısa bir ümidlə də Makronun üzünə baxır, amma Fransa prezidentinin ifadələri belə ona zərər qədər də ümid vermir. Axı bir məğluba digər bir məğlub hansı ümidi verə bilər? Maraqlıdır, bu realığı Nikol Paşinyan Fransaya getməzdən öncə həqiqətən dərk edə bilmirdimi? Amma Fransaya, onun məğlub bir liderinə ümid etməyin boş və mənasız olduğunu öncədən dərk etmək lazım idi ki, erməni ümidləri Parisdə dəfn edilməsin...

İnam Hacıyev

Abidələr ölkəsindən danışaq...

Azərbaycan abidələr ölkəsidir. Abidələrsə öncə tarix, sonra mədəniyyət və incəsənətdir. Belə isə çoxsaylı abidələrimiz ölkəmizin qədimliyindən, bu qədimliklə qoşa addımlayan mədəniyyət və incəsənətimizdən xəbər verir. Hər biri bir tarixdən danışan, bir dövrdən söhbət açan abidələrimizlə Azərbaycanımız necə də bəxtiyardır, qürurlüdür...

Abidələr şəhəri

Abidələr bu şəhərin hüsnünü bəzəyir, dünənindən xəbər verir, qədim tarixini təsdiqləyir. Bakı köksünə sığmayan abidələrindən danışır, YUNESKO-nun Ümumdünya irsi siyahısına salınmış yaşayış məhəlləsi və tarixi-memarlıq qoruğundan-İçərişəhərdən, burada-açıq havada yerləşən müxtəlif dövrləri əhatə edən 50-dən çox tarixi və memarlıq abidələrinin yaratdığı nadir muzeydən, qoruna-qoruna günümüzədək gəlib çatmış Şirvanşahlar sarayından, Qız qalasından, Sınıq Qala minarətindən danışır. Qız qalasında faciəvi bir revayətə şahidliyini ürək ağrısı ilə vurğulayır. Xəzərin bu faciəyə göz yaşlarından yarandığından, o qızın fəth eidilməz, sarsılmaz obrazından söhbət açır. Xarici turistlərin Bakıya gələrkən mütləq bu qədim abidənin tarixi ilə maraqlandıqlarını, buradan onun sevimli Xəzərinə seyr etdiklərini deyir.

Tikintisi bütün XV əsr ərzində davam etdirilmiş, Azərbaycan memarlığının ən böyük abidəsi, bir çox tikililərdən ibarət bütöv bir memarlıq ansamblı olan, kompozisiya və planlaşdırılmasına görə dünyada analoqsuz Şirvanşahlar Sarayından qürurla danışır bu şəhər... Suraxanı qəsəbəsində yerləşən XVII əsrin atəşpərəstlər məbədi – Atəşgahdan, onun qaya üzərində qürurla dayanmasından, burada yerin altından çıxan qaz sayəsində min illərlə od yanmasından, bu odun istisina yığışanlardan söhbət açır.

Köksünə yaxın bir yerə sığmayan, 2007-ci ildə Qobustanın qayaüstü rəsmlərinin mədəni landşaftı YUNESKO-nun Dünya Mədəni irsi abidələri siyahısına salınan, ən qədim tarixi abidədən-özünün qayaüstü təsvirləri ilə dünyada məşhur olan Qobustandan da qürurla bəhs edir. Dövlət tarixi-etnoqrafik və bədii qoruğu olan Qobustanda Daş dövrünün və Azərbaycan xalqının tarixi keçmişinin şahidi olan Böyükdaş, Kiçikdaş, Cingirdağ, Sonqardağ

və Sıxqayada çoxlu miqdarda qayaüstü təsvirlərin, düşərgələrin, insan məskənlərinin, baş daşlarının olduğunu vurğulayır. Böyükdaş ərazisində mezolitdən tutmuş orta əsrlərə kimi bütün dövrlərin abidələrinə rast gəldiyindən danışır.

Abşeronun "İçərişəhər"i adlandırılan Qaladan-buradakı qədim məscidlər, yollar, ovdanlardan, XV əsrə aid qədim qəbiristanlıqdan, hamamlar, bürünc dövrünə məxsus məskun yerlərin qorunub saxlanması bəhs edir. Bu şəhər qədim tarixi abidələri ilə qürur duyur, onlardan fəxrle söhbət açır...

Hər bölgəmiz bir tarix, bir abidə...

Tək Bakı deyil, bölgələrimizin hər birində qədimliklə müasirliyin çiyin-çiyinə mənzerəsi fonunda abidələrimizi görmək mümkündür. Onlardan biri-Naxçıvanda Əlinçə Qalası tarixi memarlıq abidəsi Naxçıvan-Marağa memarlıq məktəbinin ən gözəl nümunələrindən biridir. Əlinçə yüzillərlə Azərbaycanın və Yaxın Şərqlin müxtəlif hakim sülalələrinə qulluq göstərsə də, tarixdə daha çox Azərbaycan Atabəylərinin iqamət və xəzinə yeri kimi tanınmış, çağının ən güclü hərbi qüvvələrini məğlubiyyətə uğradan böyük cahangir Əmir Teymur belə möhkəmliyi ilə heyrətləndirmişdir. Səfəvilərdən sonra ciddi dağıntılara uğrasa da, qala XIX əsrdə öz funksiyasını yerinə yetirmişdir.

Səsi əsrlərdən gələn Möminə xatun məqbərəsinin möhtəşəm görüntüsünə tamaşa etdikcə sanki müasir aləmdən qədim dünyaya səyahətə çıxırsan. Məşhur Azərbaycan memarı Əcəmi Naxçıvaninin şah əsəri və Naxçıvan-Marağa memarlıq məktəbinin ən dəyərli abidələrindən biri olan Möminə xatun türbəsi Naxçıvan şəhərinin tarixi mərkəzində -Atabəylər Memarlıq Kompleksinin tərkibində yerləşir. Möminə xatun türbəsi həmin kompleksdən dövrümüze çatmış yeganə abidədir.

Türbənin uca gövdəsini yuxarıda qapan yazıda – abidənin baş kitabəsində yazılmışdır: "...bu türbəni dünyanın elmi, adil məliki, böyük qalib Şəmsəddin Nüsrət əl islam və əl müsəlmin Cahan Pəhləvan atabəy Əbu Cəfər Məhəmməd ibn Atabəy Eldegiz ...dünyanın və dinin cəlalı, islamın və müsəlmanların namusu Möminə xatunun xatirəsinə tikməyi əmr etdi!..."

Kiçik Qafqazın Ordubad dağlarında, Qarıcıq dağının cənub və şərq yamaclarında Nəbi yurdunda, Qaranquş yaylaqlarında yerləşən abidədə Gəmiqaya rəsmləri - qayaüstü təsvirlər əks olunub. Arxeoloqlar Qaranquş yaylağında qayaüstü rəsmlərin həkk olunduğu ərazidə Azərbaycan türklərinin ulu babalarına aid yurd yerlərinin qalıqlarını aşkara çıxarmış, müəyyənləşdirmişlər ki, Alp çəmənlikləri ilə zəngin olan Gəmiqaya-Qaranquş yaylağı Naxçıvanın qədim sakinlərinin əsas ov məskənlərindən biri olmuşdur.

Xüdaferin körpüləri-tarixən Azərbaycanın quzeyi ilə güneyini birləşdirən, bir qərinəyə qədr erməni işğalı altında qalan, 2020-ci ildə şanlı ordumuzun 44 günlük Vətən müharibəsində azad etdiyi bu tarixi abidə Cəbrayıl rayonu ərazisində yerləşir. Xüdaferin Azərbaycan memarlıq sənəti tarixinin bəzəyi sayılan möhtəşəm tarixi abidələrdəndir. Araz çayı üzərində salınan iki Xüdaferin körpüsü məlumdur. Onlardan birincisi "Baş Xüdaferin körpüsü" adlanır, uzunluğu 130, eni 6, hündürlüyü isə 12 metrdir. İkinci körpü isə 15 aşırımlı olmaqla uzunluğu 200, eni 4,5 metr, hündürlüyü 10 metrdir. Baş Xüdaferin körpüsünün daha qədim olması ehtimal edilir. Belə ki, bu körpünün Əhəməni imperiyası zamanında ağacdan tikilməsi və Eldəgizlər dövləti zamanında isə daş və kərpiclə üzləndiyi güman edilir. H. Qəzvinli yazır ki, Xüdaferin körpüsü Məhəmməd peyğəmbərin yaxın adamı olan Bekir ibn Abdulla tərəfindən miladi tarixlə 736-cı ildə inşa etdirilib. Xüdaferin körpüsünün Makedoniyalı İsgəndər, ya da Roma sərkərdəsi Pompey tərəfindən tikilməsi barədə də fərziyyələr irəli sürənlər var.

Bu körpünün Hindistandan başlayaraq Yaxın və Orta Şərq ölkələri, Rusiya və Qərbi Avropa ölkələri arasında Azərbaycanın iqtisadi və mədəni əlaqələrinin inkişafında böyük əhəmiyyəti olub.

Ardı Səh. 7

Abidələr ölkəsindən danışaq...

Əvvəli-Səh-6

Güney Azərbaycanımızın Bəzz və Ərk qalaları. Bəzz Qaradağ mahalının Kələyber qəsəbəsindən 3 km cənub-qərbdə yerləşir. Xürrəmilər hərəkatının rəhbəri Babəkin əsas sığınacaqlarından biri olduğu üçün xalq arasında daha çox Babək qalası kimi tanınır. Ərk qalası isə Təbriz şəhərində yerləşir. XIII əsrdə Hülakülər (Elxanilər) zamanında vəzir Əlişah tərəfindən tikdirilib.

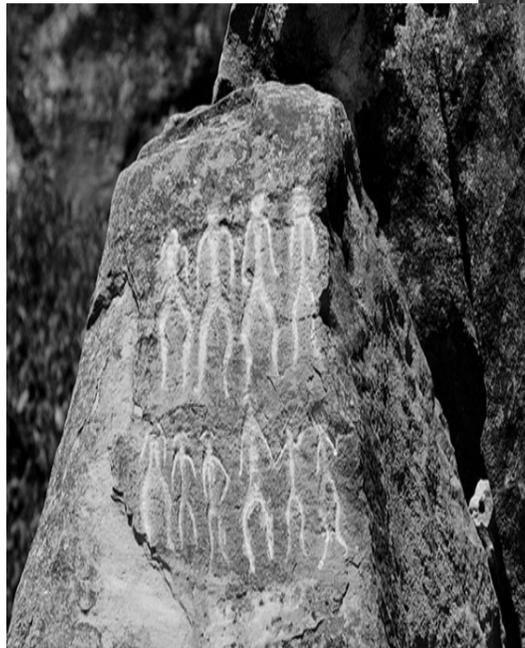
XI – XII əsrlərdə Şamaxı şəhərini müdafiə etmək üçün inşa edilmiş Şamaxı qalası, Güllüstan qalası, Gədəbəy rayonunun Qala kəndi ərazisində yerləşən Koroğlu qalası, Şuşanın təxminən 24, Xocalının 5 kilometrliyində və Ağdam şəhərinin 12 km cənubunda Qarqarçayın sağ və sol sahillərində dağ döşündə yerləşən Əsgəran qalası, İsmayilli rayonu ərazisində yerləşən Cavanşir qalası, Goranboy rayonundakı Güllüstan qalası, IV-VI əsrlərdə Şabran rayonunun təqribən 20-25 kilometrliyində, Çanaqqaya adlanan sil-dırım qayanın zirvəsində istehkam qarovul-xana məqsədi ilə Sasani hökmdarları tərə-

günə genişləndirdi. Abidələrimizin düşməninə çevrildi. Onlar tək bizim torpaqlarımızı deyil, abidələrimizi də işğal etdilər. 30 il tək torpaqlarımızı əsarət altında saxlamadılar, eyni zamanda abidələrimizin qətlini həyata keçirdilər. Torpaqlarımızda qurulan-yaradılan nə vardısı, hamısını məhv etdilər. Məscidlərimizi təhqir etdilər. Dünya isə sanki bunlardan xəbərsiz kimi susdu.

Tarixi abidələr-məqbərələr, saraylar, məbədər, məscidlər, qəbiristanlıqlar, körpülər, ovdanlar, günbəzlər, minarələr tarixi keçmişimizin yadigarlarıdır. Onlar zamanın sərt sınaqlarına sinə gərəkək bu günümüze gəlib çatmışlar. Biz torpaqlarımızın qədir-qiyətini bildiyimiz kimi, abidələrimizi də mühafizə edənlərək. Odur ki, hər zaman abidələrimizin yaşadılması, qorunub saxlanması üçün çalışmışıq.

2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsində Ali Baş Komandanımızın yüksək sərkərdəliyi və milli ordumuzun səyi ilə torpaqlarımızı düşməndən geri aldığımız. Biz Zəfər qazandıq. Eşitmişdik, həm də gördük ki, ermənilər abidələrimizi necə məhv ediblər.

olan Şəmkir minarəsi ayrı-ayrı əsrlərdən, tarixi hadisələrdən söhbət açır.

Azərbaycanın cənub-qərbindəki Kiçik Qafqaz sıra dağlarının cənub-şərq yamacında Quruçay çayının sol sahilində, Xocavənd rayonu ərazisində yerləşən Azıx-dünyanın ən qədim insanların yaşadığı mağaranın yerləşdiyi Azərbaycan torpağı 1993-cü ildən erməni işğalına məruz qalmış, vandal ermənilər mağaradan silah-sursat anbarı kimi istifadə etmişlər.

Azıx mağarası haqqında dünya çox az məlumata malikdir. Çünki keçmiş SSRİ dövründə bu mağarada axtarış aparılan, onun tarixi bərəsində danışan alimlərin xarici ölkələrdə yaşayan həmkarları ilə əlaqə yaratmasına imkan verilməmişdir. Bunun nəticəsidir ki, dünyanın ən qədim insanların birinin Azərbaycan ərazisində yaşadığı haqqında dünya hələ də çox az şey bilir.

findən tikilmiş Çıraqqala, Şamaxı rayonunun Mərəzə kəndində, dağın döşündə tikilmiş ikimərtəbəli Diribaba türbəsi, Ağdərə rayonunun Vəngli kəndində, Xaçınçayının sol sahilində yerləşən XIII əsr xristian alban monastırı Gəncəsər məbədi, Şəki rayonunun Kiş kəndi ərazisində yerləşən eyniadlı alban məbədi, Şuşa mərkəzi meydanının memarlıq ansamblında hakim mövqedə duran, XIX yüzilliyə aid binalar-Yuxarı Gövhərağa və Aşağı Gövhərağa məscidləri, Azərbaycan memarlığının şah əsərlərindən

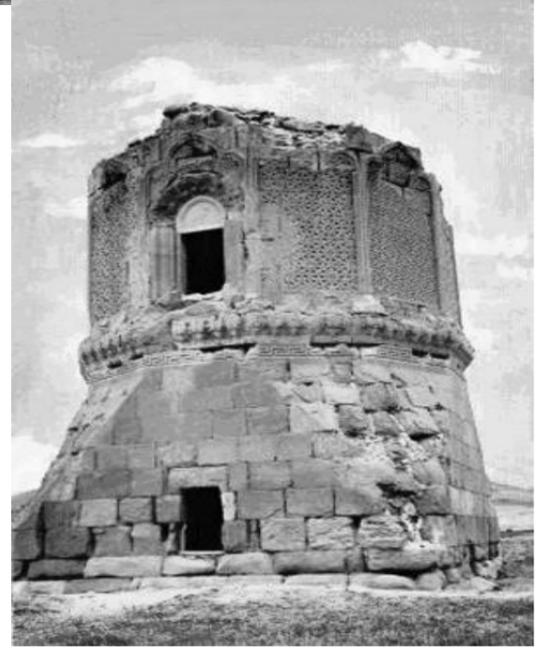
1960-cı ildə Azərbaycan arxeoloqu Məmmədli Hüseynovun rəhbərlik etdiyi ekspedisiya Azıx mağarasını kəşf etdi və üzərindəki pərdəni götürməyə başladı. Aydın oldu ki, mağara dünyanın ən qədim sakinlərinin (onları Azıxantrop adlandırırlar) yaşayış məskəni olub. 1968-ci ildə M. Hüseynovun uzun zamandan bəri Azıx mağarasında apardığı qazıntıların nəticəsi olaraq Neandertal tipə məxsus olan bir insanın alt çənə sümüyü aşkar edildi. Tapıntı üzərində aparılan tədqiqatlardan sonra

məlum oldu ki, onun ən azı 350-400 min illik bir tarixi vardır.

Abidələr ölkəsinin haray çəkən abidələri

30 il işğal altında qalan torpaqlarımızda 500-dək tarixi-memarlıq, 100-dən çox arxeoloji abidələr, on minlərlə eksponat olan 22 muzey, 4 rəsm qalereyası, 46 milyon kitab və əlyazmalar saxlanılan 927 kitabxana, 808 klub, 10 istirahət və mədəniyyət parkı, 85 musiqi və incəsənət məktəbi, 20 mədəniyyət sarayı, 4 dövlət teatri- xalqımızın keçmişi və bu gününü əks etdirən 1852 mədəniyyət və incəsənət abidəsi erməni vandalizminin təcavüzünə məruz qaldı. Bu abidələr düz 30 il haray çəkdi. Uçurdulan, sökülən, daşınan, məhv edilən, yer üzündən silinən abidələrimiz haray çəkdi. Bütün dünyaya üz tutdu, yer üzündən ermənilərin tarixi silmək istədiklərini hayqırdı. Bu səsə səs verən oldumu? Abidələrin mühafizəsi üçün cavabdehlər tarixin yaddaşı olan bu abidələrin halına acıdırlarmı?

Məhv edilən tarixi-memarlıq, arxeoloji abidələr, məscidlər dünya ictimaiyyətinin diqqətini özünə cəlb edə bildimi? Bəli, edə bildi. Onlar möhtəşəmliyi ilə dünyanın diqqətini cəlb etdi, məhv edilməsi xəbəri qulaqlarda səsləndi. Lakin onların halına yanan tapılmadı. Bütün dünya gördükləri qarşısında kor, eşitdikləri qarşısında kar oldu. Erməni vandalizmi isə vandallığını gündən-

Lakin əsas torpaqdır, torpaq varsa, onun üzərindəki hər şey bərpa oluna bilər. Deməli, yaxın gələcəkdə xəritələr üzrə bütün abidələrimiz də bərpa olunacaq. Onların ermənilər dağıtdığı hissələri də saxlanmaqla gələcək nəsillərə bu abidələrin varlığı və erməni vəhşiliyi göstəriləcək.

Abidələr tarixdir. Səyahətinə çıxdığımız tarix isə bizə abidələrimizlə bağlı böyük bir keçmişimizin olduğundan söhbət açdı. Hər zaman qürur duyduğumuz keçmişimiz...

Mətanət Məmmədova

Müdafiə sənayesinin inkişafında səmərəli platforma

Beynəlxalq tədbirlər məkanı olan Azərbaycan təhlükəsiz və əmin-amanlıq şəraitində regionda müdafiə sənayesinə həsr olunmuş ən nəhəng tədbir - "ADEX-2024" 5-ci Yubiley Azərbaycan Beynəlxalq Müdafiə Sərgisi və "Securex Caspian" 14-cü Beynəlxalq Daxili Təhlükəsizlik, Mühafizə və Xilasetmə Avadanlıqları Sərgisinə ev sahibliyi etdi.

"ADEX" Azərbaycanda və regionda müdafiə sənayesi və təhlükəsizlik sahəsində mühüm hadisədir. Bu genişmiqyaslı tədbir regionda ən böyük hərbi texnika ekspozisiyalarından biri olmaqla yanaşı, Azərbaycanın müdafiə sənayesi kompleksinin gücünün və qüdrətinin nümayişidir. Son illər Azərbaycanın sürətli tərəqqisi nəticəsində ölkəmizin güclü iqtisadi və hərbi potensialı formalaşmışdır. Azərbaycanın hərbi qüdrəti durmadan artır. Respublikamızda müdafiə sənayesi sahəsi də uğurla inkişaf edib. Hazırlanan hərbi təyinatlı məhsulların çeşidi artır, Milli Ordunun ən müasir silah növləri ilə təchiz edilməsi üçün zəruri addımlar atılıb. Qeyd edək ki, ölkənin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi və milli təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə dövlət tərəfindən xüsusi diqqət yetirilir və bu sahələrə aid xərclər dövlət büdcəsinin əsas prioritet xərci olaraq qalmaqdadır.

"ADEX"-İN COĞRAFIYASI GENİŞLƏNİB

Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin təşkilatçılığı və "Caspian Event Organisers" şirkətinin təşkilatı dəstəyi ilə Bakıda keçirilən "ADEX-2024" beşinci dəfə idi ki, təşkil olunurdu. Xatırladaq ki, ilk "ADEX" sərgisi 2014-cü ildə keçirilib. İki ildən bir keçirilən sərgi bu il 5 illik yubileyini qeyd etsə də, artıq 10 ildir fəaliyyət göstərir və ildən-ildə iştirakçı siyahısını və əhatə etdiyi sektorları genişləndirir. Sərgi 10 illik uğurlu fəaliyyəti ərzində dünyanın 50-dən artıq ölkəsini təmsil edən çoxsaylı şirkətləri və 200-ə yaxın rəsmi nümayəndə heyətini bir araya gətirib. Bu illər ərzində sərgini 30 mindən çox qonaq ziyarət edib. Qabaqcıl texnologiyaların təqdimatı, beynəlxalq əməkdaşlığın gücləndirilməsi və ölkənin müdafiə sənayesinin inkişafı üçün səmərəli platforma rolunu oynayan sərgi aparıcı xarici şirkətlər arasında işgüzar əlaqələrin qurulmasında da mühüm rol oynayır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bildirdiyi kimi, bu sərgi dünya silah bazarında ixraca təklif olunan hərbi sənaye kompleksinin müxtəlif sahələri üzrə müasir müdafiə texnologiyaları,

hərbi texnikanın ən son nümunələri ilə tanış olmaq, beynəlxalq hərbi-texniki əməkdaşlıq sahəsində yeni müqavilələr imzalamaq üçün geniş imkanlar yaradır.

"ADEX" müdafiə sərgisinin iştirakçıları arasında Amerika Birləşmiş Ştatları, Türkiyə, Rusiya, İran, Bolqarıstan, Çin, Fransa, İtaliya, Niderland və digər ölkələrin müdafiə sektorlarının aparıcı şirkətləri var idi. Macarıstan, Rumıniya və Sinqapurdan olan şirkətlər sərgiyə ilk dəfə qatılmışdılar. Sərgidə məşhur şirkətlərin məhsulları nümayiş olunurdu. Qardaş Türkiyə sərgidə ən çox şirkətlərlə təmsil olunan ölkələrdən biri olaraq "Roketsan", "Baykar", "Turkish Aerospace", "REPKON" kimi şirkətləri ilə təmsil olunurdu.

QABAQCIL TEXNOLOGİYALARIN TƏQDİMƏTİ

"Azərsilah" QSC tərəfindən sərginin açıq havada nəzərdə tutulmuş ərazisində zirehli maşınlar, kəşfiyyət və kamikadze dronları, o cümlədən PUA-ların nümayişi Azərbaycanın müdafiə gücünü sərgiləyirdi. STP regionda ərazisinə görə ən böyük sənaye məhsulları istehsal edən mərkəzlərdən biridir. Sumqayıt Kimya Sənaye Parkının rezidenti olan STP 30-dan artıq istehsal sahəsi ilə öz sektorunun lideridir. Sərgidə şirkət tərəfindən silah və sursat, hava bombaları və hava raketləri, simulyatorlar və təlim sistemləri ilə yanaşı, yerüstü hərbi təlim avadanlıqlarının təqdimatı maraqla qarşılanıb.

Əlbəttə ki, "ADEX" və "Securex Caspian" sərgiləri iştirakçılar, ziyarətçilər və müxtəlif ölkələrdən gələn ekspertlər arasında təcrübə mübadiləsi aparmaq, həmçinin məhsulların regional müdafiə sənayesi bazarının tələblərinə uyğun olaraq modernləşdirilməsinə şərait yaratmaq baxımından olduqca mühüm əhəmiyyət daşıyır. Builki sərgilərin əvvəlkilərdən fərqi daha çox ölkədən şirkət və nümayəndə heyətinin qatılması idi. İştirakçı ölkələrin sayının getdikcə artması isə bu sərgilərin bir çox dövlətin hərbi-sənaye müəssisələrinin diqqətini cəlb edən

tədbir olduğunu təsdiqləyir. "ADEX" sərgisi Azərbaycan Respublikasının və dünya şirkətlərinin hərbi-sənaye komplekslərinin gücü və qüdrətinin genişmiqyaslı nümayişi, hərbi-texniki sahədə yerli və xarici ekspertlər arasında konstruktiv ünsiyyət, təcrübə mübadiləsi və səmərəli əlaqələrin qurulmasına şərait yaradır.

Üç gün davam edən beynəlxalq tədbir çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Sənayesi Nazirliyi və tabeli qurumları ilə bir sıra xarici dövlət təşkilatları və özəl şirkətlər arasında sənədlər, MSN-in tabeliyində fəaliyyət göstərən "Azərsilah" Müdafiə Sənayesi Holdingi" Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti ilə Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyi arasında birgə fəaliyyətlərin həyata keçirilməsi və qarşılıqlı əməkdaşlığın qurulmasına dair Anlaşma Memorandumu imzalanıb, bir çox mövzularında panel müzakirələr aparılıb. Sərgi çərçivəsində hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə olunub, qarşılıqlı maraq doğuran məsələlərə dair geniş fikir mübadiləsi aparılıb

AZƏRBAYCANIN HƏRBI GÜCÜNÜN NÜMAYİŞİ

Sərgilərdə Müdafiə Sənayesi Nazirliyinin müəssisələrində istehsal olunan müxtəlif növ atıcı silahlar, yaxın məsafəli döyüş vasitələri, minaatanlar, müxtəlif çaplı döyüş sursatları, pilotsuz uçuş aparatları və s. daxil olmaqla 193 adda müdafiə təyinatlı məmulatların nümayişi Azərbaycanın hərbi gücünün nümayişi baxımından əhəmiyyətlidir. Sərgi son illərin dinamik inkişafını özündə əks etdirən milli müdafiə sənayemizin nailiyyətlərini nümayiş etdirməklə yanaşı, yeni məhsul və texnologiyalarla tanışlıq istiqamətində geniş imkanlar yaradıb.

Tədbirin əhəmiyyətini vurğulayan əsas hadisə, hər iki sərgini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin ziyarət etməsi oldu. Dövlət başçısı xarici ölkələrin bütün iri stendlərini, eləcə də yerli sərgiləri ziyarət edərək, müasir silahların və hərbi-texniki avadanlığın Azərbaycanın müdafiə qabiliyyəti üçün əhəmiyyətini qeyd edib. Bu tədbirin əsas şüarlarından biri "Torpaqlarımızın bütövlüyü və suverenliyimiz əbədi olsun! Yaşasın Azərbaycan!" çağırışı oldu.

Sərgidə Müdafiə Nazirliyinin stendi təqdim olunub, burada müasir silah sistemləri və xüsusi təyinatlı qüvvələrin təchizatı, eləcə də Milli Müdafiə Universitetinin tabeliyində olan xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələri haqqında ətraflı məlumat göstərilib. "ADEX-2024"-də 2024-cü ildə istehsal olunan yerli inkişaf olunan ITX-15 M və ITX-20 H zirehli transportyorları nümayişi maraq doğurub. ITX-20 H, heyətin daşınması üçün MRAP (miynaya davamlı, hücuma qarşı qorunmuş) sinifinə aid bir zirehli transportyordur. ITX-15 zirehli maşını isə təcili yardım imkanı ilə təchiz olunmuşdur. Bu sərgi dəniz, hava və quru qoşunları üçün nəzərdə tutulmuş məhsulların, eləcə də milli təhlükəsizlik məhsullarının təqdim edilməsi üçün ideal platformadır.

Zümrüd BAYRAMOVA

Elçin Bayramlı

Kökdən düşmüş televizor

Azərbaycan teleməkanında yaranmış faciəvi vəziyyət uzun illərdir cəmiyyəti narahat edir, bununla bağlı ekspertlər, jurnalistlər, ictimai xadimlər, adi tamaşaçılar kütləvi etiraz edir, lakin heç nə dəyişməyib, düzəlmir, əksinə getdikcə vəziyyət daha da pisləşir. Efir məkanı artıq bütün mənfi xüsusiyyətlərin təbliğat məkanına çevrilib, gənclərin psixologiyasına zərər vuran verilişlərlə zənginləşib. Əlbəttə ki, burada söhbət özəl telekanallardan gedir, dövlət televiziyaçıları olan AzTV və Mədəniyyət kanalları efir mədəniyyətinə riayət edir, bir-birini verilişlər, seriallar və şou proqramlarla çıxış etmirlər. Əksinə, daha çox elmi, ədəbi, tarixi mövzulara, milli mədəniyyətimizə və mənəvi dəyərlərimizin təbliğinə üstünlük verirlər. Hətta verilən kinolara, musiqilərə belə xüsusi diqqət göstərilir.

Özəl kanallar üçün işə yeganə dəyər puldur, kommersiya maraqlarıdır, pul qazanmaqdır və bu yolda mümkün olan hər şeyi edirlər. Kommersiya televiziyaçıları üçün sosial məsuliyyəti yoxdur. Bu baxımdan bütün mənəvi, sosial öhdəliklər kənara atılır və yalnız biznes maraqları nəzərə alınır. Nəticədə vaxtilə mədəniyyət məbədi sayılan televiziya məkanı artıq pozğunluq mərkəzi kimi tanınır.

Məlum olduğu kimi, medianın məlumatlandırma, maarifləndirmə və əyləndirmə kimi üç funksiyası var. Kommersiya televiziyaçıları məlumatlandırma və maarifləndirmə vacib hesab olunmur, çünki bunlar pul gətirmir. Göründüyü kimi yalnız əyləndirmə funksiyası nəzərə alınır. Lakin bu funksiyaları yüksək səviyyəli materiallarla həyata keçirə bilərlər. Lakin kommersiya kanalları buna üstünlük vermirlər, iddia edirlər ki, səviyyəli verilişlər kütlənin marağını cəlb etmir və az reklam gətirir. Buna görə də yalnız saxta şou yaratmağa fokuslanıblar. Xalqın mənəviyyəti, gənc nəslin tərbiyəsi kimi məsələlər qəti şəkildə kommersiya kanallarının maraqlandırmır. Buna görə də özəl televiziyaçıları xalqın ən böyük düşmənidir, mənəvi-psixoloji terrorla məşğuldular.

Digər tərəfdən ölkəmizdə fəaliyyət göstərən əcnəbi şirkət saxta reyting siyahıları ilə televiziya, efir məkanının proqram şəbəkəsini müəyyənləşdirir. Həmin şirkət araşdırmalarını apara bilmək üçün cəmi 400 evdə qurğular quraşdırmış və guya bununla Azərbaycan əhalisinin daha çox hansı tip proqramlara üstünlük verdiklərini müəyyənləşdirməyə çalışırdılar. Amma bu gülünc haldır. Çünki 10 milyonluq əhalinin nəyə baxdığını 400 nəfər müəyyən edə bilməz. Bunun əsasında isə saxta reyting siyahıları hazırlanıb və kanallara təqdim olunur. Zənnimcə, bunu qəsdən edirlər ki, xalqımızın mənəvi dəyərlərini təcridən məhv etsinlər. Buna görə də, şəxsən mən Azərbaycanda televiziya dedikdə yalnız "AzTV" və "Mədəniyyət" kanallarını nəzərdə tuturam. Digər kanallar isə sadəcə efir tezliyi almış şou və reklam studiyalarıdır. Hər zaman da cəmiyyəti bu kanalları "boykot" etməyə çağırıbmışam. Burada cəmiyyətin də üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Belə ki, cəmiyyət sözügedən kommersiya kanallarını izləməməli və bununla da onları "boykot" etməlidir. Beləliklə, həmin kanallar yavaş-yavaş sıradan çıxacaq. Yəni, cəmiyyət istəyə, "boykot" metodu ilə həmin kanalları sıradan çıxara bilərlər. Son vaxtlar internetin inkişafı ilə televiziya baxanların sayı kəskin azalıb. Belə bir şəraitdə olan-qalan tamaşaçı kütləsini diqqət edib efirdən uzaqlaşdırırlar. Bu isə dövlətin və cəmiyyətin informasiya məkanında təsirini minimuma endirir.

Bütün bu deyilənlər təkə tv-lərə deyil, radiolara da aiddir. Radio efirində milli-mənəvi dəyərlərimizə zidd verilişlər, söhbətlər, mahnılar və s. səsləndirilir. Nəticədə, radio da bir media sistemi də kimi öz auditoriyasını itirib, tək-tük sürücüləri nəzərə almasaq, artıq heç kim radioları dinləmir. Medianın bütün funksiyalarını internet resursları və sosial şəbəkələr ələ alıb və bizim informasiya məkanımıza da onlar nəzarət edirlər. Bu çox təhlükəli bir haldır, çünki dediyimiz kimi, biz artıq dövlət və cəmiyyət olaraq öz informasiya məkanımız üzərində nəzarəti tamamilə itirmək üzrəyik. Bu isə həddən artıq ciddi milli və dövlət təhlükəsizliyi məsələsidir.

İtirdiyimiz xüsusiyyətlər: qonşuluq

XIX YAZI

Qonşuluq ənənələri bizim cəmiyyətimizdə çox mühüm dəyər olub tarixən. Həmrəylik, sosiallaşma, paylaşma dəyərlərini qonşuluq münasibətləri ilə inkişaf etdirmişik. Qonşuluq insanların bir-birinə güvəndiyi, yaxşı və pis gündə bir-birinə dəstək olduğu, hər şeyini paylaşdığı sosial münasibətlərdir. Qonşuluq, tək eyni binanı, eyni həyəti, eyni küçəni paylaşmaq deyil, həm də eyni qəlbi bölüşmək, sevgi və hörmət içində yaşamaq, dərdlərə birlikdə sinə gərmək, sevinclərə birgə sevinmək deməkdir.

İnsanların həm fiziki, həm də psixoloji cəhətdən sağlam formada yaşaya bilməsi üçün ictimai münasibətlərə ehtiyacı var. İndi bu münasibətlər sosial şəbəkələrdə axtarılır, çünki əksəriyyətimiz sosiallaşma deyəndə sosial şəbəkə axtarıyıq. Halbuki o sosiallaşma "dədə-babadan" varımızdır. Qonşuluq, məhəllə mədəniyyəti yaşadığımız yerin mədəniyyətini əks etdirən əhəmiyyətli bir göstəricidir. Qonşuluq bölgədən bölgəyə, cəmiyyətdən cəmiyyətə müxtəlif formalarda təzahür edən bir anlayışdır. Amma demək olar ki bütün cəmiyyətlər qonşuluğun nə qədər əhəmiyyətə malik olduğunu yaxşı bilir və qonşu bütün cəmiyyətlərdə doğma hesab edilir.

Qonşuluq ənənələri insan münasibətlərinin təməlidir. Qonşular, insanların ailələrindən sonra sosial həyatlarını ən çox paylaşdıqları insanlardır. Bizim bütün təməl sosiallaşma ehtiyacımızı qonşuluq təmin edir. Qonşuluq münasibətləri hər bir xalqda sosial, mədəni və iqtisadi xüsusiyyətlərinə görə fərqli quruluşa malikdir. Azərbaycan mədəniyyətində qonşuluq münasibətlərinə xüsusi dəyər verilir. Şifahi və yazılı mənbələrdə məhəllə münasibətləri, kəndlərdəki qonşuluq haqqında məlumatlar var. Eləcə də milli filmlərimizdə qonşuluq ənənələri haqqında epizodlar var. Ən çətin illərdə, müharibə dövründə özü də çətin vəziyyətdə olan qonşular bir-birinə dəstək olub, kömək göstərirdi. Amma sürətlə dəyişən dünyada qonşuluq münasibətlərində də dəyişikliklər müşahidə olunur. Dünya nə qədər dəyişsə də, insanın başqalarına ehtiyacı aradan qalxmayıb. O başqası qohum da ola bilər, qonşu da. Amma yaxınlıqdakı qonşu bizə həmişə uzaqdakı qohumdan bir köynək yaxın olur. Bu gün insan münasibətlərində baş verən problemlərin bəziləri qonşuluq münasibətlərinin zəifləməsi nəticəsində ortaya çıxıb.

Dövrümüzdə qonşuluq əlaqələri

daha çox kənd, qəsəbə kimi kiçik yaşayış məntəqələrində daha mehriban qurulur. Kiçik rayonlarda, kəndlərdə "mənim-sənin" anlayışı yoxdur, kimin bağında nə varsa həm də qonşunundur, qonşunun bağında nə varsa həm də sənindir. Hasar dibindəki meyvə ağacının qonşuya əyilən budağı qonşunun sayılırdı, o budağın meyvəsi dərilməzdi. Küçədəki tut ağacının meyvəsi bütün qonşuların, hətta bütün kəndin sayılırdı. Qonşuya pay apardığın boşqabın geriye boş qaytarılmazdı, o boşqab mütləq dolu verilir və paylaşma mədəniyyəti beləcə yarandı. Sac asıb çörək bişirən qonşu isti

bərəkətdən bütün qonşularına pay göndərirdi.

İtirdiyimiz bir çox xüsusiyyətlərimiz, dəyərlərimiz kimi qonşuluq ənənələrimizi də itirmişik. Qonşu bağında ki samovarı istisina, qonşu nərdtaxtasının şıqqılına yığılan az olur daha. Hərə öz divanının üstündə, öz smartfonu ilə sosiallaşır. Əl içi boyda bir cihaz bizi bütün dəyərlərimizdən, doğrularımızdan uzaqlaşdırdı. Dara düşəndə üstünə qaça biləcəyimiz, görüşəndə kəlmə kəsib sosiallaşa biləcəyimiz qonşumuz varmı, yoxmu, məlumatımız yoxdur. Amma unuduruq ki, dövrümüzdə qonşuda etibar etdiyiniz birinin olması vacibdir. Bu, bir tərəfdən ictimai həmrəylik baxımından vacibdir, digər tərəfdən ailələrin rahatlığı və güvən içində yaşamaqları baxımından da əhəmiyyətlidir. Yaxınlığında sənün üçün hər şeyə hazır olan qonşunun olduğunu hiss etmək insana güvən, rahatlıq verir. Boşuna deyilməyib, "uzaq qohumdan yaxın qonşu əfsəldir" deyə...

Uşaqlığı qonşuluq mədəniyyətinin qızıl dövrünə düşənlərdənəm. Bir evdə sac yanırdısa küçədəki bütün uşaqların qorğası, köpməcəsi, fəselisi də olacaqdı deməli. Biz küçədə, həyətdə oynayanda aclığımızı hiss edən zaman yemek üçün məhz öz evimizə girmirdik, bizim üçün bütün qonşular öz evimiz idi. Hansı qonşunun qapısının önündə oynayırdıqsa, elə o qonşu

da bizi yedirir, içirirdi. Evdəki, işdəki, tarladakı, bağ-bostandakı valideynimiz də narahat olmurdu. Hamı bilirdi ki, nahar vaxtıdırsa, heç birimiz küçədə ac qalmırıq, hansı qonşu olur olsun, mütləq yedirəcək. Çünki bizim evimizin önündə oynayan qonşunun uşaqları da bizdə yeyirdi. O zamanlar qonşu uşağı yox idi, özgə balası olmurdu.

Sonralar insanların sürətlə kəndlərdən, qəsəbələrə iri şəhərlərə axışması, urbanizasiyanın sürətlənməsi qonşuluq əlaqələrinə təsir etdi. Urbanizasiya özü ilə ictimailəşmə gətirsə də, bir yadlaşma da gətirir. Şəhər mühitində demək olar ki, qonşuluq münasibətləri olmur. Eyni binada yaşayan, eyni mərtəbəni paylaşan, eyni pillələri çıxan qapıbir qonşular bir-birini tanımır, qarşılaşanda bir quru salam vermir. İnsan, həyatını davam etdirə bilmək üçün, yaşamaqdan zövq almaq üçün, sevincini, kədə-

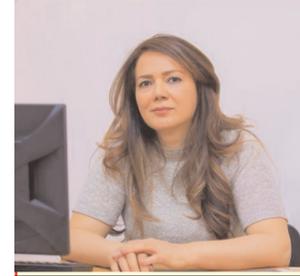

rini bölüşə bilmək üçün, insanlıq etmək və insanlıq görmək üçün qonşuya həmişə ehtiyac duyur və bu ehtiyac ödənmədikcə bizim sosiallaşma ehtiyacımız da ac qalır.

İllər keçdikcə qonşuluq anlayışı evlərdən və küçələrdən uzaqlaşır, hündürmərtəbəli evlərdəki mənzillərin qapısına belə yaxınlaşa bilmir. Çünki qapımızı möhkəm-möhkəm bağlayıb otururuq evimizdə, qapı zəngi çalınanda gözlükdən baxırıq, gözü müzə inanmırıq, qapıdakını səsle "yoxlayırıq", buna da əmin oluruq, qapını zəncirdən ayırmırıq, bir gözümüzü qıyıb qapı önündə təbəssümlə bizə baxan və əlindəki payı uzadan qonşumuza təəccüblə baxırıq. Təəccübümüzün səbəbi nadir hallarda rast gəldiyimiz "qonşuluq"dur. Bizi ənənələrimizdən uzaqlaşdıran, içimizə qorxu salan zamanəyə söyürük, qınayırıq, amma qonşuluq ənənələrini geri qaytarmaq üçün özümüz də cəhd etmirik.

Qərribə zamandır, biz mədəniləşməyi düşünürük, amma mədəniləşdikcə yadlaşırıq. İndi insanlıq ibtidai quruluş zamanındakı insanlığa bənzəməyə başlayıb. O zamanlar insanları yalnız qida və qorunmaq, ov ovlamaq, yaşamaq üçün mübarizə aparmaq maraqlandırır, indi isə hamımızı yalnız bir şey maraqlandırır- daha çox pul, sərvət qazanmaq. İndi birinci düşündüyümüz məsələ öz mənfəətimizdir, düzdür, ara-sıra kiməsə əl tuturuq, kömək edirik, amma etiraf edək ki, hamımız üçün özümüz birincilik əhəmiyyəti daşıyır. İndi bizim qonşumuz televizordakı yadlardır, virtual dünyadakı tanımadığımız tanışlardır. Münasibətlər virtualaşdıqca qonşuluq anlayışı da yoxa çıxır. Bir vaxtlar küllünə möhtac olduğumuz qonşumuz indi küçədə dilucu salam verdiyimiz yad olur. Mədəniləşmək, sosiallaşmaq belə olmamalı idi, olmamalıdır.

Lalə Mehralı

Mətanət Məmmədova

Məktəbə valideynlə birlikdə...

Həmişə düşündüm ki, İlahi, görəsən nə üçün uşaqların hər birinin yanında bir valideyn də onunla birlikdə məktəbə gedir. Axı hamımız yaxşı xatırlayırıq ki, biz məktəbə gətdiyimiz vaxt valideynlərimiz cəmi bir-iki dəfə bizimlə məktəbə gedərdi, o da yolu bizə tanıtmaq üçün. Ondan sonra özümüz gedib, özümüz də gələrdik. Valideynlərimiz də öz iş-güclərinin ardınca gedərdi. Ta hər gün biri bizə yol yoldaşı olmazdı. İndi isə mənzərə dəyişib. Bunun iki səbəbi var. O səbəblərdən elə hər ikisi də dəhşətlidir. Uşağın yanında valideynin onunla birlikdə məktəbə getmə səbəbindən birincisi zamanın dəyişməsidir. Valideynlər düşünür, həm də haqlı olaraq düşünür ki, indi əvvəlki illər deyil. Uşaq məktəbə tək gedə bilməz. Onun üçün təhlükə yaranır. Bunu hər birimiz anlayırıq. Bəli, küçə-bacə başı xarab, özünə hörməti olmayanlarla doludur.

İkinci dəhşətli səbəb isə uşaqların çantalarının özlərindən ağır olmasıdır. Bu səbəbdən də onlar çantalarını özləri daşıya bilmir, valideyn də ələcsiz qalır hər gün onlarla bərabər məktəblərə getməli olur. Bəs çantalar nə üçün ağırdır? Müasir təlim sistemində son illər o qədər yeniliklər daxil olub ki, çantalar da istər-istəməz ağırlaşmağa başlayıb. Kitablar, yazı dəftərləri, testlər, test tapşırıqları, daha nələr, nələr onunla nəticələnib ki, çantalara da ağırlıq düşüb, uşaqlara da. Uşaqların beyni bu qədər ağırlığı harayadək qaldıracaq, bu, məsələnin digər tərəfidir. Hazırda onların fiziki sağlamlığına mənfi təsir göstərəcək çantalarımız söhbətimizin mövzusu. O çantalar ki, onları daşıyarkən uşağın bir tərəfinin tamamilə əyildiyini müşahidə edirik. Deməli, onlarda fiziki qüsurlar yaranmaqdadır.

Bu günlərdə 3-cü sinif şagirdinin çantasını əlimə almalı oldum. Bütün bu qənaətlərə ondan sonra gəldim. Dedim, hə... Anladım nə üçün hər uşağın yanında bir valideynin də məktəbə yollanmasını və dərslərin bitməsinə bir neçə dəqiqə qalmış məktəblərin qarşısındakı izdihamı. Deməli, valideynlər həm də uşaqlarının çanta daşıyanlarıdır. Bu səbəbdən də şagirdin evi ilə məktəbi arasındakı məsafə bir neçə kilometr və ya metr olsa da, valideyn özü hökmən onunla birlikdə məktəbə getməli və gəlməlidir. Çantayı aparmalı və gətirməlidir.

Yenə yuxarı sinif şagirdlərinin bir qədər gücü var, bu aşağı sinif şagirdlərinə o qədər yazığım gəlir ki... Düşünürəm ki, bunlar böyüyüb həkim, müəllim, mühəndis və sair sənət, peşə sahibi olanadək bir tərəfləri əyiləcək. Fiziki qüsurda ali təhsil müəssisələrinə yollanacaqlar. Orada da ki...

Elə bu arada Yaponiyada 10 yaşa- 4-cü sinifə qədər uşaqların heç bir imtahan verməməsinə, bu müddət ərzində onların yalnız kiçik testlərdən keçməsi haqqında məlumatı xatırlayıram. Hesab olunur ki, məktəbdə ilk 3 ilin məqsədi uşaqları biliyə görə mühakimə etmək deyil, onlara gözəl ədəb öyrətmək və xarakterlərini inkişaf etdirməkdir. Uşaqlara başqa insanlara hörmət etməyi, heyvanlara və təbiətə qarşı mehriban olmağı öyrədirlər. Onlara həmçinin səxavətli, mərhəmətli və həssas olmaq kimi ülvə keyfiyyətlər də aşılanır. Bundan əlavə, uşaqlara dözümlülük, özünü idarə etmə və ədalət öyrədilir. Təbii ki, 4-cü sinifdən sonra da elm öyrənməyə başlayır uşaqlar.

Lakin biz nə edirik? 1-ci sinifdən Azərbaycan dilində hələ də çənəsi söz tutmayan uşağı xarici dilləri öyrənməyə vadar edirik. Hələ heç nəyi anlamayan uşaqları digər fənlərlə yükləyirik. Bir fənnin də olur bir kitabı, bir dəftəri, bir testi, bir də qiymətləndirmə testi, əlavə testi... Beləliklə, biz uşaqları yüklədikcə, çantalar da yüklənir. Odur ki, körpələr bu çantaları daşıya bilmir. Valideyn də məcbur qalır uşağı ilə birlikdə yenidən məktəbliyə çevrilir. Yaponiyada uşaqlar ədəb qaydalarını öyrənəndə biz elm üzərində baş sındırıyıq. Onlar 4-cü sinifdən sonra elmləri öyrənməyə başlayanda, biz artıq birinci sinifdə bütün elmlərin açarını elimizə alırıq. Lakin nəticə necə olur? Biz hələ də yaponların ixtiraları qarşısında heyret edirik...

“ABŞ-ın bu davranışları bizim üçün təəccüblü deyildi”

“*Ötən dövr ərzində Azərbaycan Respublikası istər enerji təhlükəsizliyi, istər bütövlükdə global təhlükəsizlik konfigurasiyasının formalaşması istiqamətində ABŞ ilə ciddi əlaqələr qurmuş, qarşıya qoyulan hədəflərə çatılması istiqamətində kifayət qədər səmimi davranmışdır. Lakin, çox təəssüflər olsun ki, ABŞ yalnız birtərəfli qaydada öz maraqlarını düşünərək regionda sülh, sabitlik, inkişaf, təhlükəsizlik amillərinə yalnız imperialist prizmadan baxmış, nəticə etibarilə Vaşinqton üçün ümumbəşəri dəyərlər ikinci, üçüncü, hətta daha arxa plana keçmişdir.*

Məsələn ötən dövr ərzində Vaşinqton Cənubi Qafqazda Azərbaycan və Ermənistan arasında münaqişənin davamlılığı üçün bütün imkanlarını səfərbər etmiş, bu münaqişənin həlli üzrə vasitəçilik missiyası daşımaya baxmayaraq bu vasitəçiliyi daha çox münaqişənin həll edilmədən dondurulmasına, Azərbaycanın işğal və təzavüzlə barişdirilmasına və beləliklə də, bölgədə daim köməyinə ehtiyac duyulan subyekt olaraq Amerikanın mövcudiyətinə zərurət yaratmağa yönəlmişdi. Lakin Prezident İlham Əliyevin müzəffər Ali Baş Komandanlığında Azərbaycanın Vətən müharibəsi və antiterror tədbirlərində müstəsna qələbələri bu regionda, nəhayət ki, sülh və əmin-amanlıq, dayanıqlı sabitlik üçün unikal tarixi imkan yaratmış, global miqyasda əsas problemlərdən biri hesab edilən separatizmlə mübarizədə effektiv və həlledici yol xəritəsi ortaya qoyulmuş, işğal və təzavüzə son qoyulmaqla beynəlxalq hüququn aliliyi təmin edilmişdir”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Bəhruz Məhərrəmov deyib.

Deputat sözlərinə belə davam edib: “Ərazisinin 20%-i işğaldadır, beynəlxalq hüquqla tanınan torpaqlarında separatizmin hökm sürdüyü və daxili imkanlarını tam səfərbər edə bilmədiyi bir dövrdə Azərbaycanın global təhlükəsizlik mühitinə verdiyi töhfələr fonunda, əminliklə demək olardı ki, ölkəmiz suveren, qalib hərbi-siyasi güc kimi beynəlxalq hüquqa, ümumbəşəri niyyətlərə daha çox töhfə vermək əzmini ortaya qoya bilmişdi. Lakin, təəssüflər olsun ki, ABŞ bu dəfə də göstərdi ki, onun üçün vacib olan beynəlxalq hüququn aliliyi, global təhlükəsizlik yox, təzavüzkar mahiyyətdə ifadə olunan imperialist niyyətlərdir. Belə ki, Vətən müharibəsində Azərbaycanın öz ərazilərini işğaldan azad etməsindən sonra biz ABŞ-nin ayrı-ayrı sturukturlarından, o cümlədən hakimiyyətin birbaşa himayəsi altında olan media qurumları və “beynəlxalq insan haqları” təsisatlarının bəyanatlarında mövcud reallığı qəbul etməyən və Cənubi Qafqazda sülh və sabitlik ehtimalından ciddi narahat olan bir mövqə müşahidə etməyə başladığıq. Antiterror tədbirlərindən sonra isə artıq ABŞ-nin Dövlət Departamenti bütün diplomatik etiketi və beynəlxalq hüququn prinsipial tələblərini bir kənara qoyaraq media nümayəndələri, yaxud insan haqları təsisatlarının dili ilə yox, özü birbaşa Azərbaycan münasibətdə qarayaxma kampaniyasının fiquruna çevrildi.

Əlbəttə, ABŞ-nin bu davranışları bizim üçün təəccüblü deyildi, çünki Azərbaycan dəfələrlə bu ölkədən ikili standartları müşahidə etmişdi. 1990-cı illərin əvvəllərində Xocalı və digər çoxsaylı soyqırım cinayətlərinə, o cümlədən işğal və təzavüzə məruz qaldığımız bir dövrdə ABŞ ikili standartlar nümayiş etdirərək “Azadlığa Dəstək Aktı”na 907-ci düzəlişi qəbul etməklə əslində işğalı, təzavüzü dəstəklədiyini göstərmişdi. Yaxud möhtərəm Prezidentin Cəbrayıl ictimaiyyəti ilə görüşündə də ifadə etdiyi kimi, Əfqanıstan missiyası zamanı Azərbaycanın köməyinə ehtiyac

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

duyduğu zamanlarda ölkəmizin ünvanına tərifi yağdırıran Ağ Ev administrasiyaları ABŞ qoşunları Əfqanıstandan çıxıqdan sonra Azərbaycana münasibətdə maskalarını da çıxarıb atmışdılar. Bu mənada, ABŞ-nin yenidən işğalın, təzavüzün, separatizmin, çoxsaylı hərbi-siyasi cinayətlərin hamisi kimi çıxış etməyə başlaması bizim üçün gözlənilməz olmadı. Lakin məlumdur ki, Azərbaycan cənab İlham Əliyevin qətiyyəti, dövlətimizin artan güc və imkanları, xüsusən qələbələrımızdən sonra regionda yaratdığımız geosiyasi konfigurasiya fonunda özünün milli maraqlarını əminliklə qoruya və realizə edə biləcək güc kimi özünü dəfələrlə təsdiq edib. Cənab İlham Əliyevin müəllifi olduğu bu situasiya ABŞ-ye dünyanın digər bölgələrində davrandığı kimi hərəkət etmək imkanı vermir. Buna görə də, Vaşinqton əvvəlki çoxsaylı uğursuz hücum dalğalarından sonra Azərbaycana münasibətdə yeni kampaniya başlatmaq üçün məqam gözləməkdə idi. Ölkəmizin COP29-a ev sahibliyi etməsi bu mənada Vaşinqton üçün unikal imkan kimi görünməyə başladı. Belə bir həssas dövrdə Azərbaycana və Azərbaycan Prezidentinə təzyiqin mümkünlüyünü düşünən ABŞ-nin əslində Dövlət Departamentinin muadilərindən ibarət olan konqresmenlərin Dövlət katibinə müraciəti formasında Azərbaycanla sanksiyalar dilində danışımağa başlaması bu “unikal” imkandan istifadə etmək cəhdidir. Aydır ki, möhtərəm cənab Prezidentin Cəbrayıl şəhərindən də ifadə etdiyi kimi, konqresmenlərin imzaladığı, bu böhtanla dolu, Azərbaycana qarşı ayrı-seçkiliyi ifadə edən, Ermənistanın gücləndirilməsi və bu ölkənin yenidən Azərbaycan ərazilərini işğal və təzavüzə təşviq edən bu tərribat xarakterli müraciətin müəllifi əslində Dövlət Departamenti və şəxsən ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinkendir. Təəccüblü deyil ki, Vaşinqton bu dəfə də insan haqları və demokratiya amilləri adı altında pərdələnərək regiona hücumunu ümumbəşəri dəyərlərlə əlaqələndirməyə çalışır. Baxmayaraq ki, ABŞ hələ də ən mühüm insan haqları konvensiyalarına qoşulmayıb, o cümlədən BMT-nin işğalcılara qarşı xüsusi məruzəçisi artıq illərdir ki, ABŞ-nin bir sıra həbsxanalarına, o cümlədən dünyanın işğancə mərkəzi hesab olunan Quantanamaya buraxılıb. Yaxud bu gün insan haqları və demokratiyadan dem vuraraq ABŞ ilə özünün vasitəçi qismində

“Azerconnect Group” “Karbon emissiyalarının azaldılması və bazar mexanizmləri” mövzusunda keçirilən tədbirdə iştirak edib

“Azerconnect Group” texnologiyasının gücünü ekoloji dayanıqlıq istiqamətində istifadə etməklə karbon izini minimuma endirməyi və ekoloji mühitin qorunması üçün müasir həllər tətbiq etməyi hədəfləyir.

Tədbirdə, həmçinin Azərbaycanın milli iqlim hədəflərinə çatmaqda özəl sektorun rolu haqqında danışılıb. Qeyd edək ki, Bakı İqlim Fəaliyyəti Həftəsi çərçivəsində keçirilən tədbir əsas məqsədi dövlət və özəl sektor nümayəndələrini məlumatlandırır.

“Azerconnect Group” Bakıda ilk dəfə keçirilən İqlim Fəaliyyəti Həftəsi çərçivəsində “Karbon emissiyalarının azaldılması və bazar mexanizmləri” mövzusunda təşkil edilən tədbirdə iştirak edib.

Dövlət qurumları, biznes assosiasiyaları və özəl sektorun nümayəndələri, həmçinin diplomatlar və ekspertlərin bir araya gəldiyi dəyirmi masada iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizədə karbon emissiyalarının azaldılması və bazar mexanizmlərinin rolu müzakirə edilib. “Azerconnect Group”un direktor müavini Dövlət Dövlətov tədbirdə çıxış edərək şirkətin karbon emissiyalarının azaldılması istiqamətində həyata keçirdiyi layihələr və ekoloji dayanıqlıq strategiyası barədə danışılıb. Bildirilib ki, “Azerconnect Group”un texnoloji həlləri arasında yaşıl enerji mənbələrinə keçid və səmərəli şəbəkə avadanlıqları xüsusi yer tutur.

Şəbəkələrin optimallaşdırılması məqsədi ilə tətbiq olunan innovativ biznes modeli və bu sahədə həyata keçirilən layihələr nəticəsində şirkət hər il təxminən 60%-dək enerjiyə qənaət edir.

maq, Azərbaycanda karbon emissiyasının azaldılmasını dəstəkləmək, həmçinin bazar mexanizmləri haqqında müəssisələri maarifləndirmək üçün əsas siyasətlər və alətlər ətrafında müzakirələrə təkan verməkdir.

“Azerconnect Group” haqqında Ölkəmizin dinamik şəkildə inkişaf edən İKT və yüksək texnologiyalar sahələrində fəaliyyət göstərən “Azerconnect Group” mobil, internet, beynəlxalq kanalların təşkili və FinTech, AdTech, Media/TV kimi rəqəmsal xidmətlər təqdim edir.

“Azerconnect Group” müxtəlif ölkələrdə enerji, telekommunikasiya, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən “NEQSOL Holding” beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

təmsil olunduğu, Ermənistanın təzavüzkar siyasəti nəticəsində meydana çıxan Azərbaycan-Ermənistan münaqişəsi zamanı bir milyondan artıq insanın təməl haqlarından məhrum olması, evindən-əşiyindən işğalçılar və insan ləyaqətini alçaldan digər üsullarla didərgin salınması şəraitində bir dəfə də olsun reallığa qiymət verən mövqə nümayiş etdirməmişdi. Təbii ki, belə olan tədqirdə, ABŞ ilə Azərbaycan arasında münasibətlər heç nə olmamış kimi davam edə bilməz və azərbaycanlı deputatların bu prosesə reaksiyası kifayət qədər adekvat və gözləniləndir. 43 deputatın ABŞ və Azərbaycan arasında münasibətlərin yenidən nəzərdən keçirilməsi ilə bağlı müraciəti birmənalı şəkildə münasibətlərimizin gələcək inkişaf tendensiyalarını kölgələmək deyil, Azərbaycan Respublikası bütün dünya xalqları ilə, o cümlədən də ABŞ ilə münasibətlərin yüksələn xətt üzrə inkişafının tərəfdarıdır. Lakin bu münasibətlər qarşılıqlı xarakter daşmalı, birinin digəri üzərində hegemonluq niyyətində ehtiva olunmamalıdır.

Təəssüflər olsun ki, ABŞ-nin Dövlət Administrasiyasının hazırkı mövqeyi məhz təzavüzkar niyyətlərə köklənib və ABŞ-nin dünyanın digər bölgələrində olduğu kimi Azərbaycanda da öz uyğunsuz iradəsinin yeridilməsinə hesablanıb. Belə olan tədqirdə isə, təbii ki, Azərbaycan proseslərə göz yumaraq dözmək niyyətində deyildi və deputatlarımızın ABŞ ilə münasibətlərin yenidən nəzərdən keçirilməsi barədə təklifi ilk növbədə Vaşinqtondan gələn davranışa adekvat reaksiyadır.

Əgər ABŞ regionda sülh və sabitlik üçün təhdid yaranan siyasət yürüdürsə, 30 il işğal və təzavüzü davam etdirmiş Ermənistanın yenidən hərbi cəhətdən gücləndirilməsinə xidmət edən addımlar atırsa, təbii ki, 1997-ci ildə imzalanmış “Azərbaycan Respublikası və ABŞ arasında gələcək hərbi və müdafiə əlaqələri haqqında” Birgə bəyanatın heç bir önəmi qalmır, yaxud 2013-cü ildə imzalanmış “Azərbaycan Respublikasının Müdafiə Nazirliyi və Amerika Birləşmiş Ştatlarının Müdafiə Nazirliyi arasında avadanlığın alınması və qarşılıqlı xidmət haqqında” Saziş formal bir sənədə çevrilir. Belə olan tədqirdə, həmin müqavilələrin formallıq xatirinə qüvvədə qalması, yaxud eyni məzmununda yeni müqavilələrin razılaşdırılması, müqavilələrin uzadılması və ya yeni müqavilələrə hər hansı formada hazırlığın önəmi yoxdur. Bundan başqa, Azərbaycana münasibətdə, xüsusən Vətən müharibəsi və antiterror tədbirləri zamanı açıq düşmənçilik mövqeyi tutan, bölgədə beşinci kolon formalaşdırmaq üçün fəaliyyət göstərən ABŞ-nin Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərmək və layihələr həyata keçirməklə, eləcə də müəyyən layihələrin dəstəklənməsi yolu ilə Azərbaycana və bütövlükdə regiona yaxşı heç nə ved etməyən və bu mənada, USAID-in ölkəmizdəki fəaliyyətinə son qoyulması barədə deputatlarımızın tələbi əslində günün reallığından doğan zərurətdir”.

Ayşən Vəli

İlqar Məmmədov Natiq Cəfərli üçün yaxşı nümunə olmadı

Elimizdə, obamızda tez-tez səslənən bir məsələ var, deyir: "Əlisi dəli, Vəlisi dəli bu qırılışın hamısı dəli". Təbii ki, bu məsələnin açması ətrafında geniş baş sındırmağa dəyməz. Nədən ki, ifadənin məğzi hər şeyi açıb göstərir. Məlum olur ki, elə qruplar və ya şəbəkə üzvləri var ki, yeddindən yetmiş yeddiyə qədər hamısında bu və digər formada çatışmazlıq mövcuddur, sağlam düşüncədən uzaqdılar, ağıllı təklif və ideya irəli sürməkdən məhrumdular. Düzdür, aralarında elələri var ki, özlərini ağıllı məxluq kimi göstərməyə çalışırlar. Yeni "Əlisi dəli, Vəlisi dəli bu qırılışın hamısı dəli" məsələsinin onlara şamil edilməsi guya ədalətsizlikdir. Ancaq anlamırlar ki, fərqlənməyə çalışdıqları zaman belə özlərini daha da yanırıb olurlar. Fikir verin, Milli Şuranın, AXCP-nin, Müsavatın və REAL-ın bir qrup trol yığnağı bütün günü sosial şəbəkələrdə müxtəlif rəylər yazır, diqqəti cəlb etməyə hesablanan videolar paylaşırlar. Səthi araşdırmalar apardıq da məlum olur ki, sosial şəbəkə "fədailər"inin yazdıqları rəylər, paylaşıqları videolar tam şəkildə sifarişlidir, hansısa maraqlara xidmət edir. Əgər belə deyilsə, buyurub sübut etsinlər. Sual olunur, sözügedən təşkilatlar son vaxtlar Azərbaycana qarşı qarayaxma kampaniyası apararaq ölkələrin qaranlıq dairələrini tənqid edə bilərlərmi? Fransanın Azərbaycan qarşı erməni təəssübkeşliyindən çıxış etməsinə cavab verə bilərlərimi? Və yaxud Fransa casus şəbəkəsi Azərbaycanda həbs olundu, niyə Əli Kərimli, Cəmil Həsəni, Müsavatın keçmiş və indiki başqanları Arif Hacı, İsa Qəmbər, REAL-ın keçmiş və indiki sədrləri İlqar Məmmədov və Natiq Cəfərli susmağa üstünlük verdilər, nədən? Azərbaycanın görkəmli şairəsi Xurşidbanu Natəvanın heykəli fransız vandalları tərəfindən təhqir olundu, niyə sosial şəbəkənin şivənçiləri səslərini çıxarmadılar? COP29 konfransı ərəfəsi ABŞ Konqresinin bir qrup üzvünün dövlət katibi Entoni Blinkenə müraciət edərək

Azərbaycana qarşı separatçı addımlar atmaq, qərarların qəbul edilməsinə çağırış etmələrinə niyə cavab vermirlər? Ən azı nədən Milli Məclisin 43 deputatının ABŞ-la iki sazişə xitam verilməsi, yeni müqavilələrin razılaşdırılmaması, USAID-in Azərbaycandakı layihələrinin dayandırılması barədə xarici işlər naziri Ceyhun Bayramova olunan müraciətlərinə dəstək olduqlarını bəyan etmirlər? Susurlar, danışıqlar. Çünki səslərini çıxarmaqla ABŞ-ın və Avropanın maliyyə dairələrini özlərindən narazı sala bilərlər. Arif Hacı, İlqar Məmmədov, Cəmil Həsəni xaricə turist səfərlərindən məhrum oluna bilərlər, Əli Kərimli, İsa Qəmbər partiyalarının maliyyə-ələşməsindən əllərini üzərlər.

Natiq Cəfərli Vaaha Ovenesyan, Karen Ambarsumyan və digərlərinin fikirlərini redaktə etmədən sosial şəbəkələrdə status formasında paylaşır

Fakt ondan ibarətdir ki, dağıdıcı müxalifət düşərgəsində təmsil olunan məxluqlar üçün xarici ağalarının maddi və mənəvi dəstəyi daha vacibdir, nəinki milli və dövlətçilik maraqları. Ona görə də, Azərbaycana qarşı xaricdən olunan şantaj, şər və böhtanlara əhəmiyyətsiz yanaşırlar. Bu azmış kimi xaricdən göndərilən tezislər əsasında ölkəmizin qalib dövlət, azad, demokratik cəmiyyət imicini ləkələməyə cəhdlər göstərir. Hətta dövlətimiz haqqında elə ağız yalanlar səsləndirirlər ki, bunların erməni kökenli olduğuna şübhələr yaranır. Bəzi hallarda Ermənistanın üzdeyən iqtisadçılarının Azərbaycan barəsində yazdıqları iqtisadi "bütürmə"ləri əsaslı fakt kimi Azərbaycan ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmağa çalışırlar. Məsələn, REAL-ın təpəzə sədri Natiq Cəfərli Ermənistanda oturub Koçaryanın, Sarkisyanın tapşırıqlarına uyğun olaraq Azərbaycanın sosial-iqtisadi inkişafına kölgə salmağa çalışan Vaaha Ovenesyan,

Karen Ambarsumyan və digərlərinin fikirlərini redaktə etmədən sosial şəbəkələrdə status formasında paylaşır. Sonrada sinəsinə döyüb, bağırr ki, guya uzun araşdırmalardan, təhlillərdən sonra bu kimi "məlumat"ları üzə çıxarıb. Halbuki, həmin "məlumat"lar erməni təxribatçı tör-töküntülərinin zərərindən və çıxıbdan ibarət olan beyinlərinin məhsuludur. N.Cəfərlinin erməni "iqtisad"çılarına istinad edib, Azərbaycanın sosial-iqtisadi siyasəti ilə bağlı təhlillərini ifadə etməsi onun dolayısı ilə Ermənistanın revanşist siçovulları ilə əməkdaşlıq etdiyini göstərir. Ona görə də yaxşı olardı ki, N.Cəfərli başqalarının deyil, özünün sözünü, fikrini deməyə çalışsın.

Natiq Cəfərlinin fikirləri erməni revanşistlərinin fikirləri ilə üst-üstə düşürsə

Bəlkə də, Natiq Cəfərli deyə bilər ki, Azərbaycanın iqtisadi inkişafını, sosial nailiyyətlərini sobataq edən statusları gözləmədiyi halda erməni terrorçu maşının üzvləri Vaaha Ovenesyan, Karen Ambarsumyan və digərlərinin fikirləri ilə üst-üstə düşür. Təbii ki, əgər bu kimi üst-üstə düşmələr bir halda baş versə, N.Cəfərli anlamaq olardı. Lakin fakt ondan ibarətdir ki, Natiq Cəfərlinin Azərbaycanın iqtisadiyyatında gəlir və xərcləri, investisiya qoyuluşu, ünvanlı sosial yardımlarının verilməsi, Milli Məclisdə siyasi partiyaların qanunvericilik təşəbbüsü ilə çıxış etmələri, eləcə də son günlər şivən qopardığı avtobus və velosiped zolaqları barədə statuslarının mahiyyəti və məğzi müəyyən qədər erməni iqtisadçılarının fikirlərinin eynisidir. Ona görə də, şübhələr və ehtimallar əsaslıdır - N.Cəfərli erməni təxribatçı təbəqənin statuslarını oğurlayaraq özünü küləşdirir. Bu işə onu deməyə əsas verir ki, Natiq Cəfərli keçmiş sədri İlqar Məmmədovdan aldığı dərs, keçdiyi təcrübə qalib Azərbaycan evində oturub, özge qapı-

dan yalmanlanmaq üzərində qurulub. İ.Məmmədov o şəxsdir ki, Azərbaycanda yaradılan imkanlardan bəhrələnsə də, ölkəmizin iç məsələlərini Avropanın qaranlıq dairələrinə satmaq yolunu tuturdu. Parlament seçkilərində uğursuzluğa düşər olduğu məqamda seçki prosesini ləkələməyə çalışdı. İddialar irəli sürməyə cəhd etdi ki, guya seçkilər demokratik keçməyib, ona qarşı seçki "saxtakarlığı" olub. Hətta utanıb-çəkinmədən özü haqqında saxta qəhrəman obrazı formalaşdırmaq arzusu ilə sədrlikdən istefa verdiyini bildirdi. Sual olunur, əgər seçki pozuntusu olubsa, E.Qədirlə necə oldu ki, Milli Məclisin deputatı seçildi? Məsələyə düzgün və əsaslı formada Müsavat partiyasının sədri Hafiz Hacıyev yanaşma nümayiş etdirib. Bildirib ki, İlqar Məmmədovun sədrlikdən istefası səhv siyasətinin nəticəsidir: "Deyir seçkiləri qəbul etmirəm. Elkin Qədirlə də REAL-dan mandat alıb. Erkin Qədirlə niyə demir ki, mən də seçilməmişəm, təyin olunmuşam. Partiya sədri əgər bu seçkiləri qəbul etmirsə, o zaman Erkin Qədirlə də istefa versin".

Bir sözlə, İlqar Məmmədov anormal siyasətinin qurbanı oldu. Bu gün onun xarab siyasətini N.Cəfərli də davam etdirir. Bu işə onu deməyə əsas verir ki, İ.Məmmədov N.Cəfərli üçün heç də yaxşı nümunə olmayıb. Yuxarıda qeyd etdiyim kimi, İ.Məmmədovun yanında qazandığı təcrübə, öyrəndiyi dərs şərə xidmət etmək, erməni maraqlarının təbliğ etmək olub. Belə siyasətçi məhvə məhkumdur. Ona görə də, tam əminliklə demək olar ki, boşboğazlıq edən, daim yalanlar danışan, böhtanlar səsləndirən N. Cəfərlini xilas mümkün olmayan bataqlıq gözləyir.

İLHAM ƏLİYEV

"Zorakılığın qarşısını almaq üçün ictimai qınaq da olmalıdır"

"Hər hansı formada zorakılıq qəbuləndirilməzdir". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin Hüquqi təminat şöbəsinin baş məsləhətçisi Rəhil Süleymanzadə deyib. O bildirib ki, Ailə, Qadın və Uşaq üzrə Dövlət Komitəsi olaraq istənilən zorakılıq qətiyyətli şəkildə pisləyirik: "Bu, istər qadınlara qarşı olsun, istərsə də uşaqlara qarşı olsun, fərq etməz, cəmiyyətdə baş verən bu zorakılıq halları birmənalı olaraq qəbuləndirilməzdir."

Qadınlara qarşı cinayətlərin artma səbəbi vətəndaşların zamanında Hüquq Mühafizə Orqanlarına, yaxud Yerli İcra Hakimiyyəti Orqanlarına müraciət etməmələrindən irəli gəlir. Hamı razılaşar ki, zorakılıq birdən-birə baş vermir. Ailədə müəyyən problemlər olur, bu problemlər fonunda getdikcə ailə münasibətləri dərinləşir və ağır fəsadlara çıxardır. Hətta bəzən qətlə nəticələnir. Ona görə də mütəmadi olaraq bununla bağlı maarifləndirmə tədbirləri həyata keçirən zaman bildiririk ki, vətəndaşlar məişət zorakılı-

Ölüm faktlarının daha çox mediada yayılması hər bir halda gələcəkdə baş verə biləcək hadisələrin sayının artmasına müəyyən mənada təsir edə bilər. Xüsusilə, həmin faktların təfərrüatlı şəkildə yayılması baş vermiş cinayətlər üzrə aparılan araşdırmaya da öz mənfi təsirlərini göstərir. Gələcəkdə zorakılığa meyilli olan şəxslər də daha "effektiv" üsullardan istifadə edərək məsuliyyətdən yaxa qurtarmağa çalışırlar. O səbəbdən kütləvi informasiya vasitələrində bu cür məlumatların daha az yer alması daha yaxşı olardı. Baş verən məişət zorakılığının qarşısının alınması üçün ilk olaraq maariflənmək lazımdır. Vətəndaşlar öz hüquqlarını bilməlidir. Hansı orqanlara müraciət edəcəklərini bilməlidirlər. Əgər fiziki zorakılıq varsa, bununla bağlı şəxslər yaşadıkları yer üzrə rayon polis idarələrinə müraciət edə bilərlər. Eyni zamanda əgər əməldə cinayət yoxdursa, müvafiq olaraq Yerli İcra Hakimiyyəti Orqanlarına müraciət edə bilərlər. Təkcə bununla iş bitmir. Həm də zorakılığın qarşısını almaq üçün ictimai qınaq da olmalıdır. İctimai qınaq olduqda zorakılıq törədən şəxslər gələcəkdə bu cür əməllərdən yayınacaqlar".

lığına məruz qaldıqda ilk olaraq aidiyyətli qurumlara müraciət etməlidir.

"Əgər şəxs təqib olunursa, həmin şəxs

MÜNASIBƏT

eyni zamanda həm Hüquq Mühafizə Orqanlarına, həm də Yerli İcra Hakimiyyəti Orqanlarına müraciət edə bilər. Yerli İcra Hakimiyyəti Orqanı dərhal qısa müddət ərzində, yəni 24 saat müddətində qısamüddətli mühafizə orderi verir. Qısamüddətli mühafizə orderi nədir? Zərərçəkmiş şəxsin təhlükəsizliyinin təmin olunmasıdır. Onu təqib edən şəxs heç bir halda onun arxasınca düşə bilməz, narahatlıq yaranan hallar törədə bilməz. Uzunmüddətli mühafizə orderi özündə bir sıra meyarlara ehtiva edir. Şəxsə təkə müəyyən qadağalar qoymur, onun uşaqla ünsiyyət qaydalarını da müəyyən edir. Tərəf öz övladı olsa belə, onunla ünsiyyətdə olmaq üçün onunla ancaq məhkəmə müəyyən etdiyi hallarda ünsiyyətdə ola bilər. Bu qərarı icra etmədikdə, yenidən cirkən niyyətlərini həyata keçirdikdə o zaman cinayət məəcəsinin 306-cı maddəsi ilə həmin şəxs məsuliyyətə cəlb olunur. Üç il qədər müddətdə azadlıqdan məhrum edilməklə cəzalandırılır. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulub, sadəcə vətəndaşlar öz hüquqlarını bilərsə, bu zorakılıqdan müdafiə oluna bilərlər. Artıq kənar şəxslər olduqda, tanımadığı şəxs tərəfindən təqib olunursa, Hüquq Mühafizə Orqanları tərəfindən bu məsələyə hüquqi qiymət verilir" - deyir o, əlavə edib.

Söylü Ağazadə

Bu payız nələr dəbdə olacaq?

SİA mövzu ilə bağlı araşdırma aparıb.

Yaxşı kəsilmiş kostyumlar, paltolar, zərif karandaş ətəklər, zəhmət çəkmədən geyilən dərilər, rahat kaşmir və tez-tez rast gəlinən cins paltarların adı görünməsinə və həyəcanınızı pozmasına imkan verməyin. Çünki onları müşayiət edəcək tükli xəzlər podiumların əsas diqqət mərkəzində olub. Bir neçə fəsil, transparan modellər və metal rənglər, qayıdışlarını qeyd edən bəbirlər və uşaqlığı-mızın sevincini təmsil edən balon ətəklər bu mövsüm də mövcud olmağa davam edəcək.

Hər kəsin düşünmədən mənimsədiyi sosial media trendləri ilə yavaş-yavaş ortaya çıxan "eyniləşmə" dövrünü tərk edən payız podyumları fərdi və ucu açıqdır, bu dəfə daha çox seçim təklif edir və bizi yenidən xarakterimizi əks etdirən paltolar geyinməyə təşviq edir. Rəng diapazonu genişlənir, parça və siluet seçimləri artır, alışıdığımız formaları yeni formalar müşayiət edir. Beləliklə, 2000-ci illərin maksimalizmini və ya son dərəcə səyisiz zərifliyi qəbul etsəniz, bu mövsüm nə qədər dəbli görünmək istədiyinizə qərar vermək tamamilə sizə bağlıdır.

Xaki yaşılının qayıdışı

Daha səyisiz, mürəkkəb və zamansız görünüşlərlə formalaşan payız podiumları son bir neçə mövsümün gözoxşayan və parlaq çəhrayıları, portağalları və qırmızılarını geridə qoyur, daha yumşaq və təbii rəngləri əsas diqqət mərkəzində saxlayır.

Qəhvəyi, qara, sürməyi və tünd yaşillər payız mövsümü üçün ən təcübüblü rəng palitrasını təşkil etməsə də, podiumlarda üstünlük təşkil edən torpaq tonları və xüsusilə xaki yaşılı bu mövsüm onların ən çox istifadə edəcəyimiz rənglər arasında olacağına işarədir.

Kolleksiyalarda payız mövsümünə mükəmməl uyğun gələn bu mürəkkəb yaşıl ton təbiətə dönüşün simvolu kimi görünür.

Daha səyisiz, mürəkkəb və zamansız görünüşlərlə formalaşan payız podiumları son bir neçə mövsümün gözoxşayan və parlaq çəhrayıları, portağalları və qırmızılarını geridə qoyur, daha yumşaq və təbii rəngləri əsas diqqət mərkəzində saxlayır.

Pançolar

İstilik və funksionallıq bir yana, bir vaxtlar ən populyar parçalar olan ponçolar bu mövsüm yenidən geri qayıdırlar.

Proenza Schouler, Jane Wade, Issey Miyake və Fendi kimi markalar fiqurlara uyğun bükülmüş siluetlər, qısa modellər və asimmetrik əmək detalları ilə ponçoları daha eksperimental və mürəkkəb edirsə, Paco Rabanne və Chloé kimi markalar daha qalın və daha böyük ölçüləri ilə funksionallığı zərifliklə birləşdirir. Bu mövsüm ponçolar göz oxşayan çiyin detalları ilə seçilir, ən sadə gündəlik görünüşləri belə yüksəldir və onları dərhal qəşəng və göz oxşayan edir.

Ardı Səh. 13

İndi payız qarderobunuzu planlaşdırmağın vaxtı gəlib və hətta keçir belə. Payız podiumları daim dəyişən moda meyillərini əks etdirir. Amma bu dəfə podiumlar sürətlə dəyişən mikrotrendləri, üslubu bir kənarə itələyir. Hər həftə yeni bir adla görünən tendensiyalar, zərif və bir qədər daha "qadın" moda hissini əhatə edir.

Bu payız nələr dəbdə olacaq?

Əvvəli-Səh-12

Plaidlər

Davamlı olaraq geri dönüşlərdən bəhs etdiyimiz moda dünyası, hər mövsüm unudduğumuz, lakin bir zamanlar qarderobumuzun vazkeçilməz olduğu parçaları müasirləşdirərək, yepyeni şərhlerle mövsümün trendləri sırasına daxil etməyi bacarır. Bu mövsüm plaidlər üst geyimin ən güclü elementi kimi geri döndür.

Bizə dərhal yağışlı havanı, buludlu səmanı, portağal ağaclarını və tökülən yarpaqları xatırladan plaidlər, Helmut Lang və Acne Studios kimi markalarda monoxrom geyimlərdə yer alır və laylı görünüşü ilə daha isti görünüş verərkən, görünür Chloey və Schiaparelli kimi markalarda qalın və dəbli paltolar dizaynının mərkəzinə çevrilir.

Bohem

Qotazlar, dəri, qalın kəmərlər, tül köynəklər, krujeva, fırfırlar, kovboy çəkmələri, pазlı dabanlar, naxışlar, rənglər...

1970-ci illərin ən sərbəst moda trendi olan bohem geyimləri bu mövsüm podiumlarda yerini tutsa da, pozitiv və rahat enerjisi ilə qarderoblarda da yerini alır kimi görünür. Xüsusilə mövsümün ən yaxşısı arasında olan Chloey-nin payız/qış kolleksiyası ilə dərhal diqqət çəkən bohem stili, 70-ci illərlə birləşərək ən uğurlu trendlərdən biri olmaq yolunda sürətlə irəliləyir.

Balıqçı yaxa

Kaşmir kardiyanlar və yumşaq sviterlərdən sonra qış fəslini payız/qış mövsümünün ən etibarlı parçalarından olan sviterlərsiz təsəvvür etmək mümkün deyil. Bununla belə, bu mövsüm öyrəşdiyimiz sviterlər həmişəkindən daha sərbəst, daha iddialı və daha diqqəti cəlb edir.

Balon ətiklər

Balon ətiklər bu mövsüm moda dünyasına güclü bir dönüş etdi və podiumları fəth etdi. Molly Goddard və Loewe kimi markalar qabarıq ətikləri ilə diqqəti cəlb edərkən, Marques'in Almeidanın bədən qabaran paltarları və üstləri bədən xəttində həcmi artıraraq gözə çarpır. Alapa-nın yalnız ətəyində deyil, həm də qol detalları kimi istifadə etdiyi şar detalları daha tükü və əlavə həcmli görünüşü ilə 80-ci illərin dəb trendini müasirləşdirir və pop versiyaları ilə yenidən həyatımıza gəlir.

Torpaq tonları

Podyumlarda üstünlük təşkil edən ikinci rəng qəhvəyi və onun çalarlarıdır. Torpaq rənginin hər çalarını əhatə edən rənglər payızla mükəmməl uyğunlaşır və təbiiyin zərifliyini önə çəkir. Xüsusilə bu mövsüm daha çox seçilən tonlu geyimlər üçün uyğun olan torpaq rəngləri və tonları zəhmətsiz zərifliyi ilə mövsümün ən zərif seçimlərindən biridir.

Qələm ətiklər

2024-cü ilin payız/qış mövsümündə qələm ətiklər klassik və zərif cizgilərini qoruyaraq müasir toxunuşlarla yenidən dəbdədir. Klassik, müasir, sadəlik və zərifliyin ön plana çıxdığı bu mövsüm üçün ən uyğun parçalardan biri olan qələm ətiklər, dizaynerlərin toxunuşları ilə tamamilə fərqli versiyalarda görünən mürəkkəb zövqü cəsur hərəkətlərlə birləşdirməkdən çəkinmir. Bu mövsüm metal teksturalar, dəri detallar və asimmetrik kəsiklərlə zənginləşdirilmiş qələm ətiklər həm iş həyatında, həm də gündəlik zərifliklə seçilir.

Saint Laurent, Ludovic de Saint Sermin,

Valentino, Dilara Fındıkoğlu kimi dizaynerlər bu mövsüm qələm ətiklərini şəffaf ətiklərlə birləşdirərək verdiş etdiyimiz qələm ətiklərinin "ciddiliyinə" daha cəsarətli və seksual bir şərh qatıb. Bir çox üslubda, teksturada və formada olan qələm ətiklər, zamansız üslubu müasir tendensiyalarla birləşdirərək mürəkkəb və güclü görünüş təqdim etməkdən çəkinmir.

Şəffaf (Transparan) geyimlər

Son bir neçə mövsümdə dizaynerlər tərəfindən geniş şəkildə mənimsənilən şəffaf dizaynlar bu mövsüm bütün cəsaretləri və diqqətləri üzərinə çəkərək podiumlarda yerini tutur.

Uzun paltolar və trençkotlar

Payız/qış mövsümünün vazkeçilməzləri olan paltolar və trençkotlar 2024-cü ilin payız/qış mövsümündə zərif görünüş axtaranların sevimli parçaları kimi önə çıxır. Klassik kəsimləri müasir toxunuşlarla birləşdirən dizaynlarla podiumlarda uzanan siluətlər diqqəti cəlb edir. Fərqli parçalar və detallarla yenidən şərh edilən bu paltolar qarderobun vazkeçilməzləri arasındadır. Soyuq havada həm zəriflik, həm də funksionallıq təqdim edən bu uzun üst geyim parçaları laylı geyim trendinə mükəmməl uyğun gəlir.

Kaşmirlər

Yumşaq kardiyanlar, böyük ölçülü sviterlər və trikotaj geyimlər... Rahatlıq və sadəlikdən bəhs etdiyimiz bu payız/qış mövsümündə hər qış qarderobumuzda yer alan və stil deyil, rahat olması üçün əvəzolunmaz olan sviter və jaketlər bu mövsüm qış dəbinin tam ortasında yerləşərək, dəyərini artırır. Chanel-dən Victoria Beckham-a, Acne Studios-dan Ferragamo-ya, Miu Miu-dan Gucci-ya, Alexander McQueen-dən Tommy Hilfigerə qədər demək olar ki, hər markanın podiumlarında görünən kaşmir jaketlər, yun sviterlər və qoşa dəstlər müxtəlifliyi ilə bu kateqoriyadadır.

Xəzlər

Mükəmməl, zəngin və qadın duruşunun əsas parçalarından biri olan süni xəz bu mövsüm dizaynerlər tərəfindən ən çox qəbul edilən parçalar arasındadır. İki ölçü böyük olan tükü xəzlərdən tutmuş xəz detalları ilə parçalara qədər hər dizayna saxta xəzlər insanı yüksəldəcək güclü duruşa malikdir.

Başdan ayağa dərilər

2024-cü ilin payız/qış mövsümündə dəri moda dünyasında güclü təsir yaratmaqla seçilir. Dörd əsas moda paytaxtında köynəklərdən ətiklərə, paltarlara, şalvarlara, penceklərə və paltolara qədər hakim olan dəri parçalar heç bir təəccüblü yenilik təqdim etməsə də, qalıcılığı və zərifliyi ilə diqqəti cəlb edir. Qara rəngin cazibəsi əksər görünüşlərdə davam etsə də, parlaq bitiş bu mövsüm dəri parçalarında da diqqəti çəkir. Brendlər dərinə innovativ üslub və dizaynlarla yenidən şərh edərkən, Mugler, MM6 Maison Margiela, Prabal Gurung, Gabriela Hearst kimi adlar başdan-ayağa dəri kombinasiyaları ilə bu mövsüm dərinə zirvəyə aparır.

Kostyumlar

Mütəxəssislər tərəfindən hazırlanmış kostyumlar indi təkəcə ofis zərifliyinin deyil, həm də verdiş etdiyimiz gündəlik zərifliyin bir hissəsidir.

Bəbir

Payız/Qış mövsümündə bəbir çapı moda dünyasında böyük geri dönüşünü qeyd edir!

Bəbir naxışı istənilən geyimə qatdığı istilik və həssaslıqla mövsümün ən güclü variantları arasındadır.

Cins

Hər zaman qarderoblarımızda və podiumlarımızda özünə yer tapmağı bacaran Denim (cins) bu payız/qış mövsümündə də təsirini davam etdirir. Bu mövsüm hər zamankından daha çox cəsarətli və iddialı şərhli ilə diqqət çəkən Denim, uyğun dəstlərdən kostyumlara, trençkotlardan dəbli koftalara və naxışlı şalvarlara kimi bəzən ikili, bəzən də üçlü kombinasiyalarda dəb həvəskarları ilə görüşür.

Müasir toxunuşlarla denim bu mövsüm özünü yeniləyir, podiumlarda "daha çox olsa yaxşıdır" yanaşmasını mənimsəyir və həyəcan verici yüksəliş yaşayır. 1970-ci illərdən 2000-ci illərə qədər hər dövrün əvəzolunmazı olan Denim bu mövsümdə bütün cazibədarlığı ilə payız dəbinin bir parçası olmağa davam edir.

Ayşən Vəli

Fransızdan çox frankofon

Paşinyan Parisin sarsılmaz dəstəyinə zəmanət verir

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Parisə üç günlük səfəri çərçivəsində Frankofoniya sammitində iştirak edib və Fransanın İrəvanın əsas müttəfiqi olduğunu və olacağını təsdiqləyib. Bunun təzahürlərindən biri də Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri ilə bağlı mövqelərin birliyidir. Bu arada, bu cür fəallıq Bakıda da təsirsiz ötürməyib: Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev "Ermənistanın təhlükəli oyunlara qarışdığını" deyib və açıq şəkildə 2020-ci ildə İrəvanın uduzduğu Qarabağ müharibəsini - "kapitulyasiya tarixini unutmamağa" çağırıb. Eyni zamanda, Rusiya da Qərbin erməni yönümlü siyasəti tənqid edib.

Oktyabrın 4-5-də Fransanın özündə 33 ildən sonra ilk dəfə Frankofoniya sammiti keçirilib. Burada təkcə fransızdilli ölkələrin özləri deyil, Parisin dostları da iştirak edib. Onların arasında Ermənistan da yer alıb, bu ölkəni baş nazir Nikol Paşinyan təmsil edib. Məsələn, Parisə üç günlük səfəri zamanı o, "Frankofoniya şəhəri" sergisini çərçivəsində respublikanın tarixi və mədəniyyətindən bəhs edən eksponatlardan ibarət Ermənistan pavilyonunun açıldığı Senkvatr-Paris mədəniyyət mərkəzinə baş çəkib. Hökumət başçısı yazda respublika hakimiyyəti tərəfindən alınmış Ermənistan səfirliyinin yeni binasına da baxıb.

Amma məsələ bu cür hadisələrlə məhdudlaşmayıb. Fransa prezidenti Emmanuel Makron Frankofoniya sammitini "siyasi fikir ayrılıqlarının həlli üçün vasitəçilik və dialoq məkanı" və təşkilata üzv ölkələrə təsir edən cari xarici siyasət münaqişələri adlandıraraq Ermənistan nümayəndə heyətinin üzvləri

isə bu teziyi aydın dərk edərək, onların əsas münaqişəsi - Azərbaycanla bağlı bir sıra bəyanatlar veriblər. Belə ki, xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan Parisdə toplaşanlara müraciət edərək bildirib ki, onların dəstəyi "sülh prosesinə müsbət təkan verəcək" və "yersiz gecikdirilmədən" Azərbaycanla sazişin imzalanmasına imkan verəcək. "Ermənistan regionda davamlı sülhün bərqərar olması üçün səyləri davam etdirməyə sadıqdır", - nazir vurğulayıb.

Nikol Paşinyan bu mövzunu prezident Makron və yeni baş nazir Mişel Barnierlə ikitərəfli görüşləri zamanı müzakirə edib. Beləliklə, Ermənistan hökumətinin başçısı artıq razılaşdırılmış 16 bənddən 13-ü əsasında Bakı ilə sülh müqaviləsi imzalamağa, sonra isə qalan məsələlərin müzakirəsini davam etdirməyə hazır olduğunu bir daha təsdiqləyib. Yelisey Sarayından verilən məlumata görə, cənab Makron Ermənistanın mövqeyini dəstəkləyib və

sülhün tezliklə əldə olunacağına ümid etdiyini bildirib.

Sentyabrın əvvəlində Ermənistan sülh müqaviləsi layihəsinin onuncu variantını Azərbaycana təhvil verib. Nikol Paşinyanın dediyi kimi, preambula və 13 maddə tam razılaşdırılıb, daha üç maddə üzrə yalnız qismən razılaşdırılıb (dəqiq nəyin müzakirə olunduğu barədə məlumat verilməyib). Bununla yanaşı, Bakı Ermənistan tərəfinin Qarabağ, Zəngəzur nəqliyyat dəhlizi və ümumilikdə regional kommunikasiyalarla bağlı bir sıra müddəaları kənara qoymasına diqqət çəkərək, sazişin artıq razılaşdırılmış bəndlərlə variantının imzalanması təklifindən imtina edib. "Sülh müqaviləsinin davamlı və uğurlu olması üçün bir sıra problemlə məsələlər üzrə qalan fikir ayrılıqlarına aydınlıq gətirmək lazımdır", - deyərək Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi bildirib.

Emmanuel Makronla söhbətində Nikol Paşinyan əmin edib ki, Ermənistan Cənubi

Qafqazda kommunikasiyaların müstəsna olaraq "suverenlik, yurisdiksiya, qarşılıqlıq və bərabərlik prinsipləri əsasında" qarşısını almağa hazırdır. Baş nazirin sözlərinə görə, Ermənistanın "Dünyanın kəsişməsi" nəqliyyat layihəsi bu meyarlara tam cavab verir. Bunun mahiyyəti ondan ibarətdir ki, bütün infrastruktur Rusiyanın iştirakı olmadan keçdiyi ölkələrin - Ermənistan, Türkiyə, Azərbaycan və İranın suverenliyi və yurisdiksiyası altında fəaliyyət göstərəcək. Eyni zamanda, Bakı və onunla birlikdə Moskva 2020-ci ilin noyabrında Ermənistan, Azərbaycan və Rusiya Federasiyasının liderləri tərəfindən imzalanmış üçtərəfli Bəyannaməyə istinad edir. Və orada, xüsusən də deyilir: "Regiondakı bütün iqtisadi və nəqliyyat əlaqələri blokdan çıxarılacaq. Ermənistan vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hər iki istiqamətdə maneəsiz hərəkətini təşkil etmək məqsədilə Azərbaycanın qərb rayonları ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında nəqliyyat əlaqələrinin təhlükəsizliyinə təminat verir. Nəqliyyat rabitəsinə nəzarəti Rusiya FTX-nin Sərhəd Xidməti həyata keçirir". İrəvan indi kənar nəzarətdən qəti şəkildə razı deyil.

Öz növbəsində, Emmanuel Makron, Yelisey sarayında məlumat verildiyi kimi, görüş zamanı "Fransanın Ermənistanın suverenliyi və ərazi bütövlüyünü dəstəkləməkdə qətiyyətini təsdiqlədi". Fransa liderinin mətbuat xidməti bu bəyanatı onun sentyabrın 25-də BMT Baş Assambleyasında çıxışının davamı kimi qiymətləndirib. Daha sonra Makron bildirib ki, "Azərbaycanın təzyiqli və ərazi istəkləri altında" Fransa "Ermənistanla çiyin-çiyinədir".

Bu bəyanat Azərbaycan tərəfinin hiddətində səbəb olub: Xarici İşlər Nazirliyi bir çox sahələrdə "xarici siyasətinin iflasa uğradığını" nəzərə alaraq, Fransanı regionda "dağıdıcı hərəkətləri" dayandırmağa çağırıb. Bakı Parisi həm Azərbaycana, həm də sülh prosesinə "qərəzli ermənipərəst yanaşmada" ittiham edib. Nikol Paşinyanın Parisə budəfəki səfəri növbəti diplomatik toqquşmaya səbəb olub. Cümə günü İlham Əliyev Cəbrayıl rayonunun sakinləri ilə görüşündə "Ermənistanın təhlükəli oyunlara qarışdığını" deyib və birmənalı olaraq 2020-ci ildə Qarabağda 44 günlük müharibənin "unutmamağa" çağırıb. "Unutmasınlar ki, hətta o coğrafi şəraitdə də biz istədiyimizə nail ola bildik. Biz bir neçə saat ərzində separatizmi kökündən kəsdik", - deyərək cənab Əliyev bildirib. O, "Fransa və digər anti-Azərbaycan ölkələri" İrəvanı daim silahla qidalandırmada ittiham edib. Azərbaycanın fikrincə, bu, Ermənistan tərəfinin sülh istəyi ilə bağlı bəyanatlarına ziddir.

Həmin gün Moskvada da Qərbin ünvanına tənqidlər səsləndirilib. Rusiya FTX-nin direktoru Aleksandr Bortnikov MDB-nin Təhlükəsizlik Orqanları və Xüsusi Xidmətləri Rəhbərləri Şurasının iclasında deyib: "ABŞ və Avropa "Azərbaycan-Ermənistan prosesinə rəhbərlik etmək üçün İrəvanı Bakı ilə danışıqları təxirə salmağa inandırır". Məqsəd NATO-nun himayəsi altında regionda öz sülhməramlı kontingentinin yerləşdirilməsinə nail olmaqdır. Bu səbəbdən, FSB rəhbəri sözlərinə davam edərək qeyd edib ki, Qərb dövlətləri Ermənistanı Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatından çıxmağa məcbur edir. Avropa İttifaqının Xarici İşlər Nazirliyinin nümayəndəsi Peter Stano şərhində bu cür bəyanatları "tam cəfəngiyat, yalan və manipulyasiya" adlandırır.

Amma fakt budur ki, Qərb artıq Ermənistanı ağışına alıb, onu həm qoruyur, həm də bəsləyir, yeri gələndə isə kiminsə üstünə qışqırdacağı şübhəsizdir. Çünki Avropa yemlədiyi "quşları" məhz bu üsulla sınıyır. Ermənistan Qərb üçün tez əhəlləşən heyvandır, ona əlavə təlimçi tutmağa, Hansısa "dil" öyrətməyə ehtiyac yoxdur. Necə deyirlər, ermənilər "bir işarədən qanırlar", tək yeməyini bol elə, tasmağını da bərk tut.

V.VƏLİYEV

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

İqlim və dəniz səviyyəsi modellərinin proqnozları bir-biri ilə daha uyğunlaşacaq. Ona görə də maliyyə cəhətdən dəstəklənəcək beynəlxalq layihələrə ehtiyac var, çünki indi birincisi, modeləşdirməni inkişaf etdirmək lazımdır,

85%-ni təşkil edir.

- Yəni, Xəzərdə suyun səviyyəsinin azalmasının əsas səbəblərindən biri Volqanın dayazlaşmasıdır? Əgər belədirsə,

sə, bu problemlə necə məşğul olmalıyıq?

- Daha dəqiq desək, Xəzərdə suyun azalması Volqa çayının axınının azalması, onun dayazlaşması ilə bağlıdır. Hələlik bu, çox çətin işdir və hesab edirəm ki, görüşdə dövlətlərimizin rəhbərləri, əlbəttə, nəyisə həll etməyə çalışacaqlar. Əlavə edəcəyəm ki, proseslərin təkə su anbarlarının kaskadı ilə deyil, həm də ümumiyyətlə tsiklik dəyişikliklərlə əlaqəli olduğunu nəzərə almağa dəyər, çünki dəniz səviyyəsində belə güclü dəyişikliklər Volqada su anbarları tikilməzdən əvvəl baş verib. Və su anbarlarının olması dövründə-1977-ci ildən 1985-ci ilə qədər olan dövrdə- Xəzər dənizinin səviyyəsində artım müşahidə edilmişdir.

- Noyabrda Bakıda keçiriləcək BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasına (COP29) Tərəflərin Konfransının qarşısından gələn 29-cu sessiyasında əsas müzakirə mövzularından biri Xəzər dənizinin dayazlaşması problemi olacaq. Okeanologiya İnstitutunun əməkdaşları bunlarda iştirak etməyi planlaşdırırmı?

- Bəli, iki əməkdaşımız Andrey Gennadyeviç Kostyanov və Sergey Konstantinoviç Quliyev 2024-cü il noyabrın 11-dən 22-dək Bakıda keçiriləcək COP29-da Rusiya Federasiyasının nümayəndə heyətinin tərkibinə daxildir və onlar bu forumun işində fəal iştirak etməyə hazırlaşırlar.

Xüsusilə, institutumuzun baş elmi işçisi Andrey Gennadyeviç Kostyanov 20 ildən artıqdır ki, Xəzər dənizinin dayazlaşması problemləri, regional iqlim dəyişiklikləri, neftlə çirklənmə və digər ekoloji problemlər ətrafında Azərbaycan alimləri ilə sıx əməkdaşlıq edir. O, COP29-da və Xəzər dənizinin dayazlaşmasına həsr olunmuş tədbirlərdə iştirak edəcək. Və bu gün o, Xəzər dənizinin dayazlaşması üzrə əsas ekspertimizdir.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

Okeanoloq Şevçenko: "Xəzərin səviyyəsinin düşməsi sahilələri ölkələrə iqtisadi zərərlər vurur"

sabitləşməsi, sonra isə yenidən kəskin azalma müşahidə olunur. 2018-ci ildən sonra ildə 20-35 santimetr azalma olub- bunu heç kim qabaqcadan görmürdü.

Hazırda dünyada meteoroloji stansiyaların böyük imkanlara malik olmasına, çox tutumlu modelləri hesablaya bilən superkompüterlər meydana çıxmasına baxmayaraq, növbəti onilliklər üçün Xəzər dənizinin səviyyəsinin dəyişməsi ilə bağlı bütün sonrakı proqnozlar səviyyənin optimist kəskin-9-18 metr qədər- artımından tutmuş 2100-cü ilə qədər dəniz səviyyəsinin ən pessimist hərəkatına qədər- bir-birindən köklü şəkildə fərqlənir. Bu, bütün dünya ictimaiyyətinin böyük səylərinə baxmayaraq, bütövlükdə Yer in iqlim sisteminin hələ də yaxşı başa düşülməməsi ilə izah olunur.

- Qlobal istiləşmə problemləri digər məsələlərlə yanaşı, Xəzər dənizində suyun səviyyəsinin aşağı salınması prosesini də tətikləyirmi?

- Bəli, bu, Xəzər dənizi kimi quraq zonalarda temperaturun artması və buxarlanmanın artması ilə əlaqədardır. Çünki Xəzər dənizinin səviyyəsinin aşağı düşməsinin əsas səbəbi səthdən buxarlanma ilə suyun axını- ilk növbədə Volqanın axması və əlavə olaraq Ural çayının axması- arasında əlaqənin dəyişməsidir. Qafqazdan və İrandan axan digər çayların sayı təbii ki, temperaturun artması səviyyənin dəyişməsinə təsir göstərə bilər. Lakin hətta istiləşmə məsələsində də elm adamları bu prosesin hansı templə getdiyini barədə hələ də konsensusa gəlməyiblər. Faktları söyləməyi öyrəndik, çünki bu elm sahəsinin gələcək inkişafı üçün çox vacib olan çoxlu ölçmələr toplandı. Axı, heç kim dərhal suala cavab verə bilməz: 10, 20, 30 il ərzində temperatur nə qədər artacaq, çünki müxtəlif modellər fərqli hesablamalar verir. Bunu Rusiyada, ABŞ-da və Qərbi Avropada çox bacarıqlı alimlər heyata keçirirlər. Amma hələ də konsensusa gələ bilməmişik.

- Xəzər dənizinin dayazlaşdırılması problemi bu ilin yayında

ən yüksək səviyyədə, yəni Rusiya və Azərbaycan prezidentləri Vladimir Putin və İlham Əliyev tərəfindən müzakirə olunub. Liderlər Xəzərin dayazlaşdırılması məsələsini öyrənmək üçün ikitərəfli işçi qrupu yaradıblar... Bununla bağlı nə etmək olar?

- Çox yaxşı haldır ki, dövlətlərimizin rəhbərləri bu problemin əhəmiyyətini anlayır və müvafiq qərarlar verirlər. Hesab edirəm ki, səhvlərə yol verməmək üçün bu prosesləri daha yaxşı başa düşmək üçün elmə də kömək etmək lazımdır. Əlbəttə, biz nəşə etməyə çalışacağıq, başa düşürük ki, burada əsas həlledici amil Volqanın axınından asılıdır- hansı ki, bu gün Xəzər dənizinə gedən ümumi axının 85%-ni təşkil edir.

- Qlobal istiləşmə problemi, şübhəsiz ki, dəniz səviyyəsinin düşməsi kimi, dövrü xarakter daşıyır. Tarixdə bu, min illərdir ki, davam edir, məsələn, 1977-ci ilə qədər olan səviyyənin azalması çox uzun müddət davam etdi və sonra əks proses başladı. Ona görə də Xəzərin yoxa çıxması məsələsi hələ ki, gündəmə getirilmir. Təbii ki, suyun səviyyəsinin aşağı düşməsi problemləri Xəzər dənizinin sahillərində yerləşən bütün dövlətlərin: Rusiya, Azərbaycan, İran, Türkmənistan və Qazaxıstanın milli iqtisadiyyatları üçün böyük problemlər yaradır. Amma düzgün qərarlar qəbul etmək üçün elmi inkişaf etdirməliyik.

Sovet dövrünü xatırlayıraq, bəzi çayların şimaldan cənuba keçirilməsini təklif etməyə başladılar (Şimal və Sibir çaylarının bir hissəsinin Orta Asiyaya yönəldilməsi- redaktorun qeydi). Bu, ümumiyyətlə Sovet İttifaqı üçün ciddi problem yarada bilərdi və elmi araşdırmalardan sonra nəyə səbəb olacağını anlayıb sonda bunu etmədilər. Ona görə də elmi inkişaf etdirmək, proqnozlaşdırma imkanlarını təkmilləşdirmək lazımdır.

Yalnız indi, son 10-15 ildə superkompüterlərdən istifadə etməyə başladılar və daha çox məlumat əldə edildi. Ümid edirəm ki, elm inkişaf etdikcə müxtəlif

superkompüterlər isə çox bahadır, ikincisi, onları daim təkmilləşdirmək lazımdır. Bundan əlavə, ölçülərin bazasını genişləndirmək lazımdır, onların hər biri modellərin yoxlanılmasına və dəqiqləşməsinə öz töhfəsini verir; Mütəmadi müşahidə məntəqələrinin artırılması, ekspedisiyaların təşkili, təbii proseslərin tədqiqi, dəniz səviyyəsinin dəyişməsinin heyvanların, bitkilərin həyatına, ümumilikdə ekosistemlərin fəaliyyətinə necə təsir etdiyini öyrənmək- bütün bunlar böyük vəsaitlərə başa gəlir. Və bunu yaxşı öyrənmək və ictimailəşdirmək üçün maliyyə sərmayələri lazımdır. Bu, bizim ölkələrin alimlərinin öz hökumətlərindən gözlədikləri çox mühüm məqamdır.

- Deyə bilirikmi ki, Volqada suyun səviyyəsi də Xəzərdən asılıdır, yoxsa bu bir-birindən asılı olmayan proseslərdir?

- Əvvəla, əsas əlaqə ondan ibarətdir ki, Volqanın axını onun 1,36 milyon kvadrat kilometr ərazisi olan və demək olar ki, bütün Saratovdan şimalda yerləşən drenaj hövzəsində yağıntı, buxarlanma və digər amillərlə müəyyən edilir, hansı ki, dənizdən 600 kilometrə qədər məsafədə formalaşır. Volqanın axınının azalması Xəzər dənizinin səviyyəsinin azalmasına səbəb olacaq.

- Rusiya və Azərbaycan sakinləri deyirlər ki, Xəzər dənizində təxminən 10-15 il əvvəl fırtınalı axını müşahidə etmək mümkün olan müxtəlif yerlər indi sahilə çevrilib. Xəzər dənizində suyun səviyyəsinin tsiklik xarakterindən danışsaq, müəyyən vaxtdan sonra eyni yerlərdə suyun səviyyəsinin yenidən qalxacağını ehtimal etmək olarmı?

- Bəli, dövrü xarakter daşıyır və bu, insanların aktiv iqtisadi fəaliyyətindən əvvəl də olub. Qlobal atmosfer sirkulyasiya sistemində dəyişiklik və Volqa, Ural, Qafqaz və İran çaylarının drenaj hövzələrində buxarlanma və yağıntılardan nisbətində dəyişiklik var ki, bu da Xəzər dənizinə su əlavə etməklə öz töhfəsini verir. Xəzər dənizinin əsas su təchizatı hələ də Volqadır, dediyim kimi- bu, Xəzər dənizinə daxil olan ümumi çay axınının

COP29 qlobal iqlim sammitinin Bakıda keçirilməsi iqlim dəyişikliyi və qlobal istiləşmə ilə bağlı suallara cavab tapmaq üçün bir fürsətdir. Və qarşısından gələn konfransın əsas mövzularından biri Xəzər dənizinin dayazlaşması problemi olacaq. Hər il hövzədə suyun səviyyəsi 10 santimetr aşağı düşdüyündən məsələnin yüksək səviyyədə həllinə ehtiyac var. Bu, ekoloji fəlakət təhlükəsi yaradır və eyni zamanda bir neçə ölkənin iqtisadiyyatına təsir göstərə bilər. Bəzi alimlər isə Xəzərin tamamilə yox ola biləcəyini irəli sürüblər.

Rusiya Elmlər Akademiyasının Pyotr Şirşova adına Okeanologiya İnstitutunun direktoru vəzifəsini icra edən Vladimir Şevçenko bu fərziyyəni təkrar edərək bildirdi ki, Xəzər dənizində suyun səviyyəsi bundan sonra da dəyişikliklərə uğrayacaq və su anbarının yox olacağına inanmaq üçün heç bir əsas yoxdur. Okeanoloq "Moskva-Baku" portalına müsahibəsində Xəzər dənizində suyun səviyyəsinin azalmasının əsas səbəblərini və qlobal istiləşmə şəraitində onun mümkün qədər tez bərpası üçün nə etmək lazım olduğunu açıqlayıb. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Vladimir Petroviç, Xəzər dənizinin potensialı yoxa çıxması mövzusunda şərh edərkən siz bu yaxınlarda bildirdiniz ki, hazırda belə ilkin şərtlər yoxdur, anbarda suyun səviyyəsi həmişə azalır artacaq. Xəzər dənizinin səviyyəsinin dəyişmə tarixinin 200 ilə yaxındır elmi şəkildə öyrənilməsi barədə dediyiniz sözlərə əsaslanaraq, bu gün onun yüksəlməsinin nə qədər vaxt aparacağını proqnozlaşdırmaq olarmı? Qlobal istiləşmə problemlərinin də olduğunu nəzərə alsaq, onu mümkün qədər tez bərpa etmək üçün nə etmək lazımdır?

- Bu, dünyanın bir çox alimlərini narahat edən sualdır, çünki qlobal iqlim dəyişikliyi gədir. Bunun nə dərəcədə okeandan təcrid olunmuş su anbarlarının səviyyəsinin dəyişməsi ilə müşayiət olunduğu da həll olunan, lakin böyük çətinliklə həll olunan bir məsələdir.

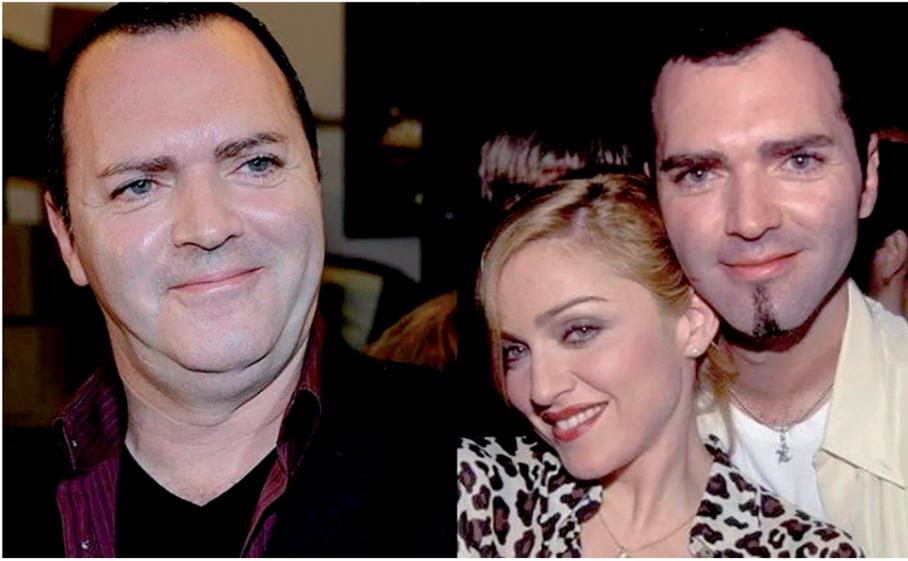
Xəzər dənizinin səviyyəsinin nə vaxt qalxmağa başlayacağını proqnozlaşdırmaq çox çətin, çünki minimum 1977-ci ildə, orta maksimum 1995-ci ildə, dəniz səviyyəsinin daha da təcridən azalması və 2015-2018-ci illərdə

SON SƏHİFƏ

SƏS

8 oktyabr
2024-cü il

Madonnanın kiçik qardaşı xərçəngdən ölüb

Dünyaca məşhur pop ifaçısı Madonnaya ağır itki üz verib. Belə ki, ifaçının kiçik qardaşı Kristofer Cikkon vəfat edib. O, 63 yaşında xərçəngdən dünyasını dəyişib. Qeyd edək ki, ötən il Madonnanın küçədə yaşayan böyük qardaşı Entoni Cerard Cikkon isə 66 yaşında vəfat edib.

Pol Poqba da Ərəbistan yolçusudur?

Daha bir ulduz futbolçu Avropa qitəsi ilə vidalaşmağa hazırlaşır. İtaliyanın "Yuventus" klubunun yarımmüdafiəçisi Pol Poqba karyerasını Səudiyyə Ərəbistanı və ya ABŞ-də davam etdirə bilər. İtaliya mediasının yazdığına görə, fransalı futbolçu Turin klubu ilə müqaviləni ləğv etməyə yaxındır.

Qeyd edək ki, dopinqə görə diskvalifikasiya olunan 31 yaşlı yarımmüdafiəçinin cəzası 4 ildən 18 aya endirilib. Hazırda "Yuventus"a məxsus olan futbolçuya mart ayından etibarən rəsmi oyunlarda meydana çıxmağa icazə verilecək. Poqba İtaliya klubunda ildə təqribən 10 milyon avro qazanır.

"Bakcell" "INMerge" İnnovasiya Sammitinin əsas tərəfdaşdır!

İnnovasiya və sürət lideri "Bakcell" regionun ən böyük innovasiya sammiti olan "INMerge" İnnovasiya Sammitinin əsas tərəfdaşdır. Bu tərəfdaşlıq sayəsində "Bakcell" Azərbaycanda tətbiq etdiyi innovativ texnologiyaları və süni intellekt əsaslı həlləri təqdim edəcək. "Bakcell" in baş icraçı direktoru Klaus Müller "INMerge" İnnovasiya Sammitində çıxış edəcək.

Sammitdə ölkənin və dünyanın aparıcı şirkətlərinin rəhbər və nümayəndələri, investorlar, yerli və xarici startapların iştirakı ilə təqdimatlar, panel müzakirələri, təqdimatlar və müxtəlif seminarlar keçiriləcək.

Oktyabrın 10-11-i tarixlərində baş tutacaq "INMerge" İnnovasiya Sammitinin məqsədi innovasiya ekosisteminin inkişafına töhfə vermək, startaplar və investorları bir araya gətirərək onlara əməkdaşlıq üçün fərsət yaratmaq, eləcə də innovasiya ekosisteminin bütün iştirakçıları arasında fikir və təcrübə mübadiləsi

üçün platforma qurmaqdır.

"Bakcell" haqqında "Bakcell" Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl telekommunikasiya şirkətidir. Hazırda "Bakcell" üç milyondan çox müştərini yüksək keyfiyyətli və sürətli telekommunikasiya xidmətləri ilə təmin edir. Şirkət süni intellektə əsaslanan innovasiyalar və həllər vasitəsilə Azərbaycanın davamlı inkişafına töhfə verir və Azərbaycan iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun ən böyük investorlarından biridir. "Bakcell" müxtəlif ölkələrdə enerji, telekommunikasiya, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən "NEQSOL Holding" beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

Toy karvanlarında iştirak edən sürücülərə müraciət edildi

Toy karvanları"nda iştirak edən sürücülər qəza dayanma işıq siqnalını yandıraraq bütün hərəkət zolaqlarını tuturlar və yollarda süni sıxlıq yaradırlar. Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyi Nəqliyyatı İntellektual İdarəetmə Mərkəzinin müraciətində bildirilib.

"Müşahidələr göstərir ki, "toy karvanları"nda olan bəzi sürücülər yolun hərəkət zolaqlarını tamamilə tutmaqla yanaşı, manevretmə qaydalarını da pozmaqla küçə və prospektlərdə süni sıxlıq yaradırlar. Bununla onlar digər nəqliyyat vasitələrinin sərbəst hərəkətinə mane olurlar. Eyni zamanda bəy-gəlin məşinini müşayiət edən belə şəxslər şadlıq saraylarının yaxınlığında olan yollarda dayanma və durma qaydalarına da əməl etmirlər və nəticədə hərəkətin ləngiməsinə səbəb olurlar. DİN-in Nəqliyyatı İntellektual İdarəetmə Mərkəzi "toy karvanları"nda iştirak edən sürücülərdən bir zolaq üzrə yolun sağ tərəfində sıra ilə hərəkət etmələrini xahiş edir ki, yollarda sıxlığın yaranmasına səbəb olmasınlar",- müraciətdə vurğulanıb.

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 2700